

Synteza wybranych porfirynoidów. Zbadanie reaktywności otrzymanych produktów.

Autor: Maciej Multan

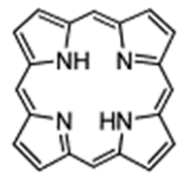
Projekt zrealizowany w ramach „Mazowieckiego programu stypendialnego dla uczniów szczególnie uzdolnionych - najlepsza inwestycja w człowieka” w roku szkolnym 2019/2020, na podstawie stażu odbytego w dn. 10-14.02.2020 w IChF PAN pod kierunkiem dr. inż. Arkadiusza Listkowskiego

Plan prezentacji

- 1) Porfirynoidy, porfiryny i porficyny - charakterystyka
- 2) Zastosowania porfirynoidów
- 3) Badania nad porfirynoidami w IChF PAN
- 4) Przykłady występowania porfirynoidów w przyrodzie
- 5) Plan syntezy
- 6) Część teoretyczna - reakcja Friedla-Craftsa i McMurry'ego
- 7) Część praktyczna - synteza
- 8) Podsumowanie

Porfirynoidy

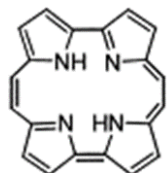
- ▶ Jest to grupa heterocyklicznych związków organicznych zbudowanych z czterech pierścieni pirolowych
- ▶ Są to związki zbliżone strukturalnie do porfiryn
- ▶ Odgrywają znaczącą rolę w przyrodzie; ze względu na właściwości fizykochemiczne i fotochemiczne mają duży potencjał do wykorzystania w wielu sektorach nauki

-(1.1.1.1)

Porphyrin

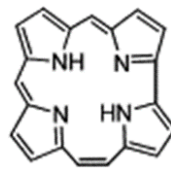
1

-(2.0.2.0)

Porphycene

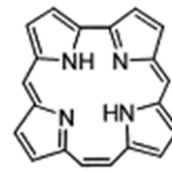
2

-(2.1.1.0)

Hemiporphycene

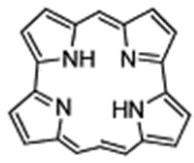
3

-(2.1.0.1)

Corrphycene

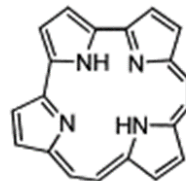
4

-(3.0.1.0)

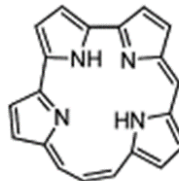
Isoporphycene

5

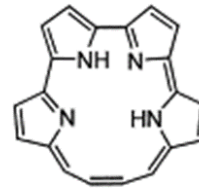
-(2.2.0.0)

6

-(3.1.0.0)

7

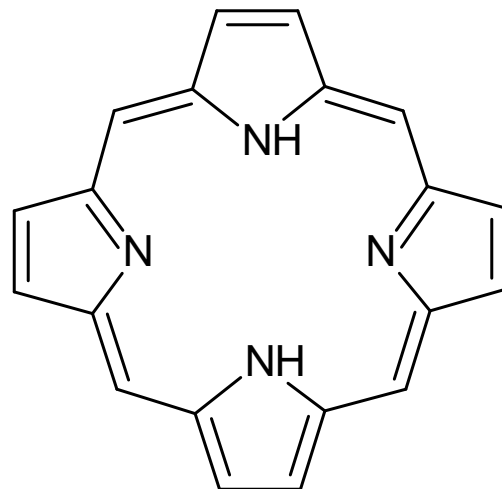

-(4.0.0.0)

8

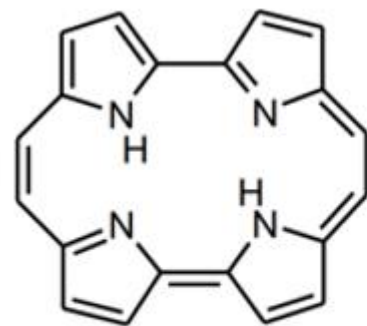
Porfiryny

- ▶ Należą do grupy heterocyklicznych związków organicznych zbudowanych z czterech pierścieni pirolowych, połączonych czterema mostkami metinowymi =CH-
- ▶ Są związkami aromatycznymi - atomy w ich cząsteczce tworzą układ wiązań sprzężonych
- ▶ Są bardzo dobrymi ligandami chelatującymi, zdolnymi do kompleksowania metali ziem alkalicznych
- ▶ Najprostsza (niepodstawiona) porfiryna nazywana jest także porfiną

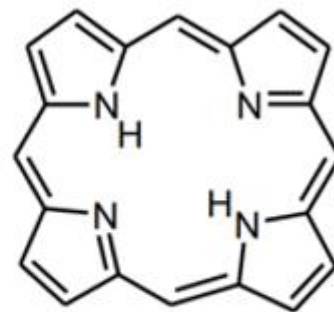
Porficyeny

- ▶ Należą do grupy heterocyklicznych związków organicznych zbudowanych z czterech pierścieni pirolowych, połączonych dwoma mostkami ---CH=CH--- oraz dwoma wiązaniami pierścień–pierścień
- ▶ Są izomerami porfiryn
- ▶ Najprostszy (niepodstawiony) porficyen nazywany jest czasem porficyną
- ▶ Nie występują w przyrodzie, ale są poddawane badaniom ze względu na różnice w budowie i właściwościach w stosunku do porfiryn (np. inny zakres absorpcji fal elektromagnetycznych) oraz potencjał do wykorzystania w nowoczesnych terapiach medycznych

porphycene

1

porphyrin

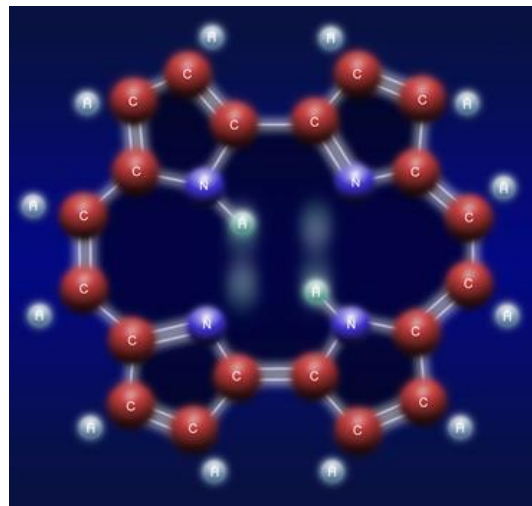
2

Zastosowania porfirynoidów

- ▶ **Katalizatory**
- ▶ **Chemia związków kompleksowych**
- ▶ **Sektor wojskowy** → barwienie tkanin, „oszukiwanie” systemów obrazujących w podczerwieni dzięki odpowiednim parametrom odbicia fal
- ▶ **Biomarkery**
  - ▶ Substancje wskazujące na stan chorobowy komórek
- ▶ **Terapia fotodynamiczna (PDT)** → czynniki uczulające
  - ▶ Mało inwazyjna metoda leczenia obejmująca zarówno zmiany onkologiczne, jak również te spowodowane przez drobnoustroje (np. trądzik). Wykorzystuje się w niej fotouczulacze, które po naświetleniu światłem o odpowiedniej długości katalizują powstawanie tlenu singletowego - jednej z tzw. reaktywnych form tlenu, która działa zabójczo na komórki

Badania dot. porfirynoidów w IChF PAN

- ▶ W Instytucie Chemii Fizycznej od kilku lat badane jest zjawisko tunelowania atomów wodoru
  - ▶ Jest to efekt kwantowy pozwalający atomom pokonywać bariery potencjału (tutaj: przemieszczać się w cząsteczce) bez konieczności zdobywania energii
  - ▶ Przypuszcza się, że tunelowanie odgrywa istotną rolę w wielu procesach biologicznych, w tym w spontanicznych mutacjach DNA
-
- ▶ W celu zbadania natury tego zjawiska wykorzystano cząsteczki porficenu, ze względu na niesymetryczność jego potencjału elektrycznego

Wyniki badań

- ▶ Podejrzewa się, że za przemieszczanie atomów wodoru w cząsteczkach porfirynoidów odpowiada głównie tunelowanie
- ▶ Tunelowaniu ulega proton, a gęstość elektronowa podąża za nim jedynie częściowo
- ▶ Proces ten jest łatwiejszy, gdy tunelują dwa protony jednocześnie (energia cząsteczki pozostaje niezmieniona); w przypadku tunelowania jednego protonu, cząsteczka musi zmodyfikować swoją strukturę i jej energia ulega zmianie
- ▶ Szybkość tunelowania zależy od stanu oscylacyjnego cząsteczki
- ▶ Zachowanie tunelującego wodoru ma wpływ na długość fluorescencji - w roztworach o dużej lepkości jej czas znacznie się wydłuża

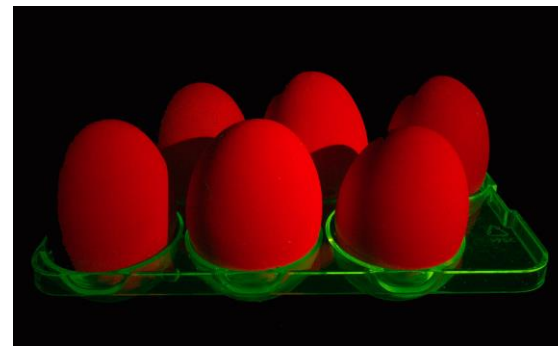
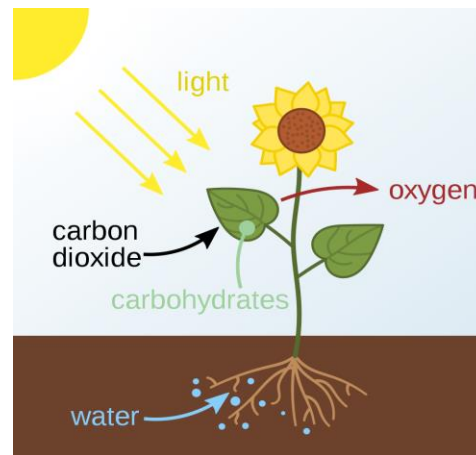
Badania te mogą przyczyniać się nie tylko do lepszego poznania procesów zachodzących w cząsteczkach, ale także do praktycznych zastosowań, m.in. do rozwoju i ulepszeń w terapii fotodynamicznej. Wzbudzone cząsteczki porficenu mogą być także wykorzystywane do pomiarów lepkości w nanoskali.

Porfirynoidy - występowanie w naturze

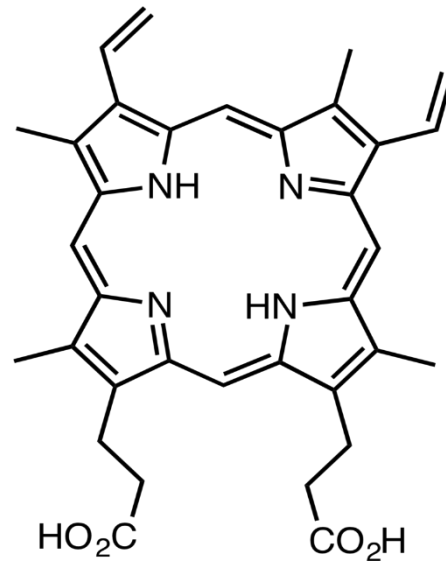
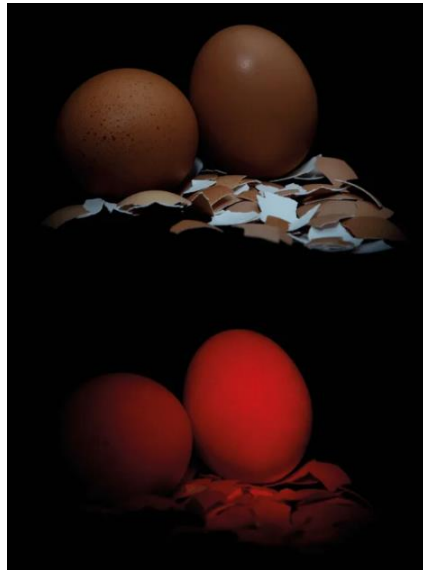
Przykłady:

- 1) Protoporfiryna IX
- 2) Hem
- 3) Produkty degradacji hemu
- 4) Witamina B₁₂
- 5) Chlorofil
- 6) Turacyna i turakowerdyna

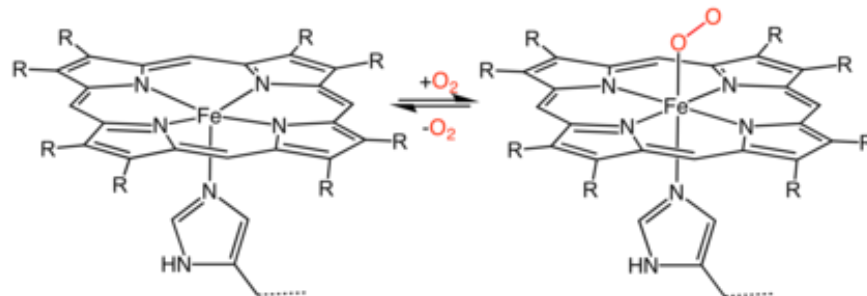
Protoporfiryna IX

- ▶ Protoporfiryna IX (ooporfiryna) - porfiryna występująca m.in. w skorupce jaja kurzego
- ▶ Pod wpływem promieniowania UV emituje czerwone światło
- ▶ Nadaje jajom brązową barwę
- ▶ Jest bardzo ważnym prekursorem dla wielu organizmów - wytwarzane są z niej chlorofile i hem

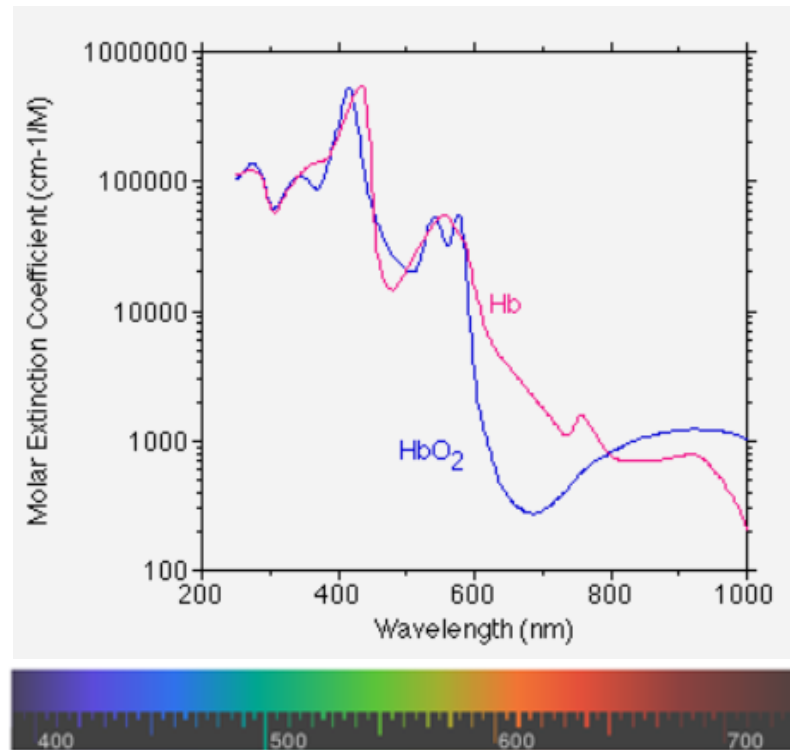
Hem

- ▶ Hem - porfiryna związana z żelazem na +II stopniu utlenienia, występuje m.in. w hemoglobinie, mioglobinie i cytochromach
- ▶ Kation żelaza zdolny jest do wiązania ligandów takich jak O_2 , CN^- , czy CO
  - ▶ Wiązanie tlenu jest odwracalne i umożliwia transport tlenu do komórek
  - ▶ Wiązanie tlenku węgla (II) i jonów cyjankowych jest praktycznie nieodwracalne (w przypadku zatrucia następuje szybka śmierć)
- ▶ Cząsteczka hemu nadaje hemoglobinie i krwi czerwoną barwę - silnie absorbuje światło widzialne z zakresu 400-600 nm, ale barwę czerwoną znacznie słabiej (650-800 nm)
  - ▶ Krew odtlenowana - hem „wolny” - barwa ciemnoczerwona
  - ▶ Krew utlenowana - hem związany z tlenem - barwa jasnoczerwona

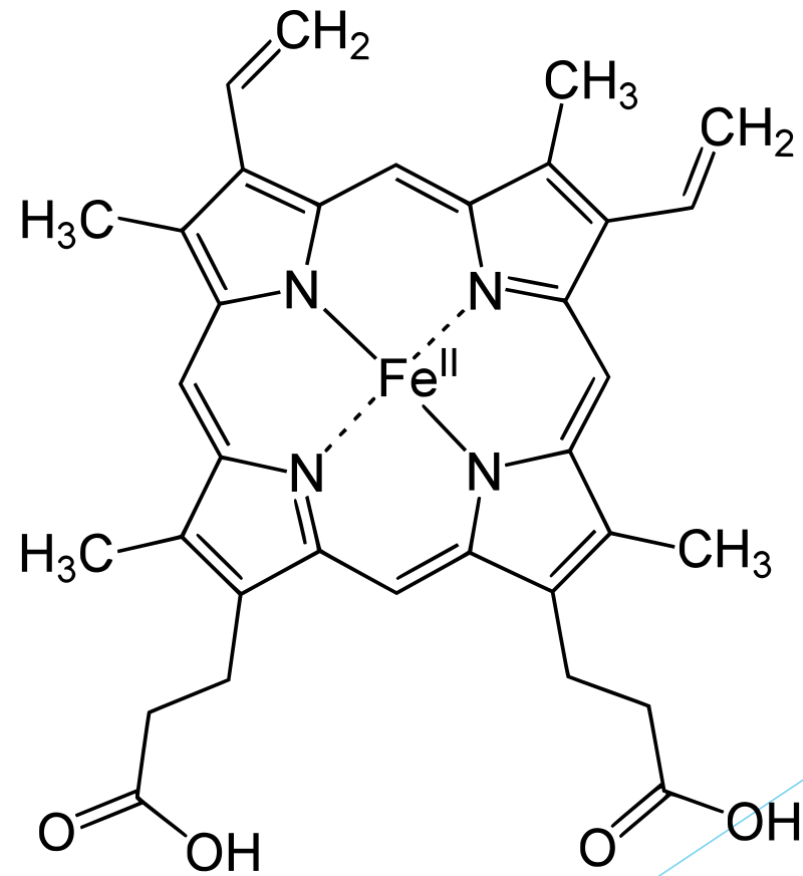

Hem

Zakres absorpcji światła dla „wolnej” hemoglobiny (Hb) i hemoglobiny związanej z tlenem (HbO₂)

Hem B - najczęściej występujący hem

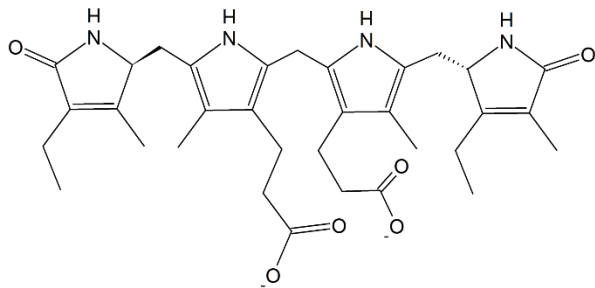
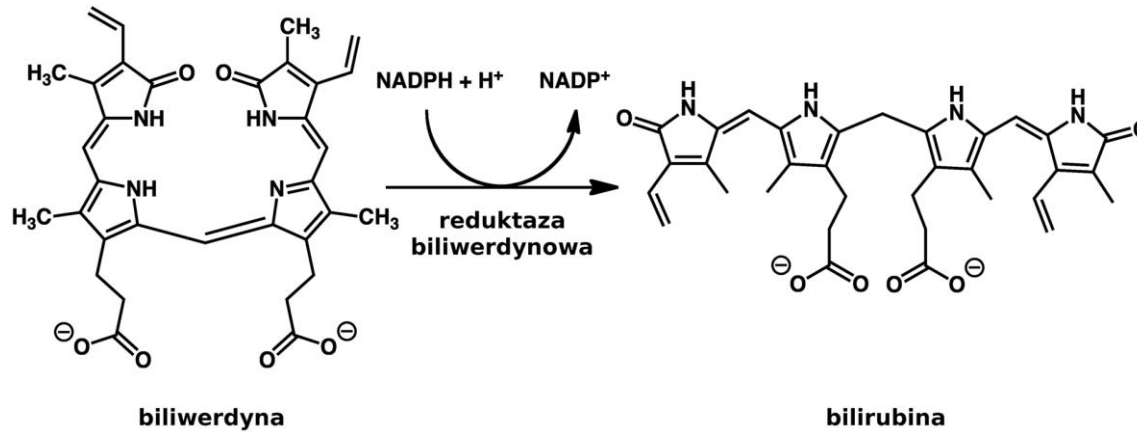
Produkty degradacji hemu - biliwerdyna i bilirubina

- ▶ Na skutek rozkładu hemu powstaje biliwerdyna i bilirubina
- ▶ Biliwerdyna jest zielononiebieskim związkem odpowiedzialnym m.in. za kolor ości niektórych ryb (np. belony) oraz początkową barwę siniaków
- ▶ U ssaków biliwerdyna redukowana jest dalej do bilirubiny - pomarańczowożółtego barwnika przyczyniającego się do zażółcenia skóry i siatkówki oczu (np. u noworodków i ludzi chorych na żółtaczkę)
- ▶ Następnie bilirubina redukowana jest w jelicie do bezbarwnego urobilinogenu, który:
  - ▶ W niewielkiej ilości ulega przetworzeniu do urobiliny w obecności tlenu. Jest ona wydalana z moczem i jest głównym związkiem odpowiadającym za jego żółtą barwę
  - ▶ Większość urobilinogenu przekształca się do brązowego barwnika odpowiedzialnego za barwę kału - do sterkobiliny

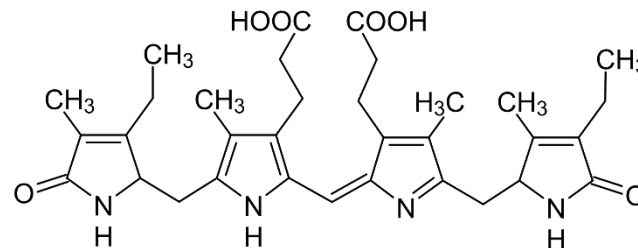
Szkielet belony

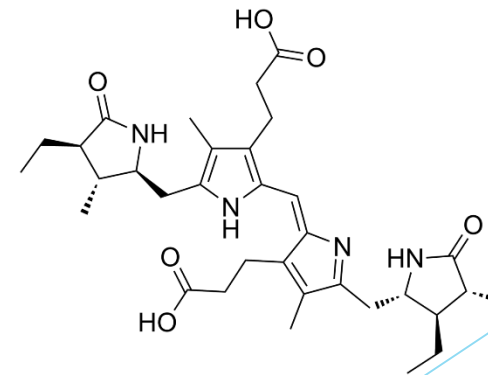
Produkty degradacji hemu - biliwerdyna i bilirubina

Urobilinogen

Urobilina

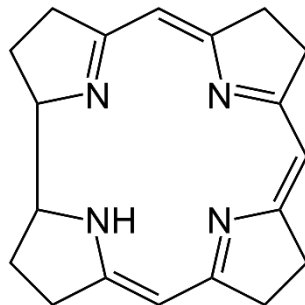

Sterkobilina

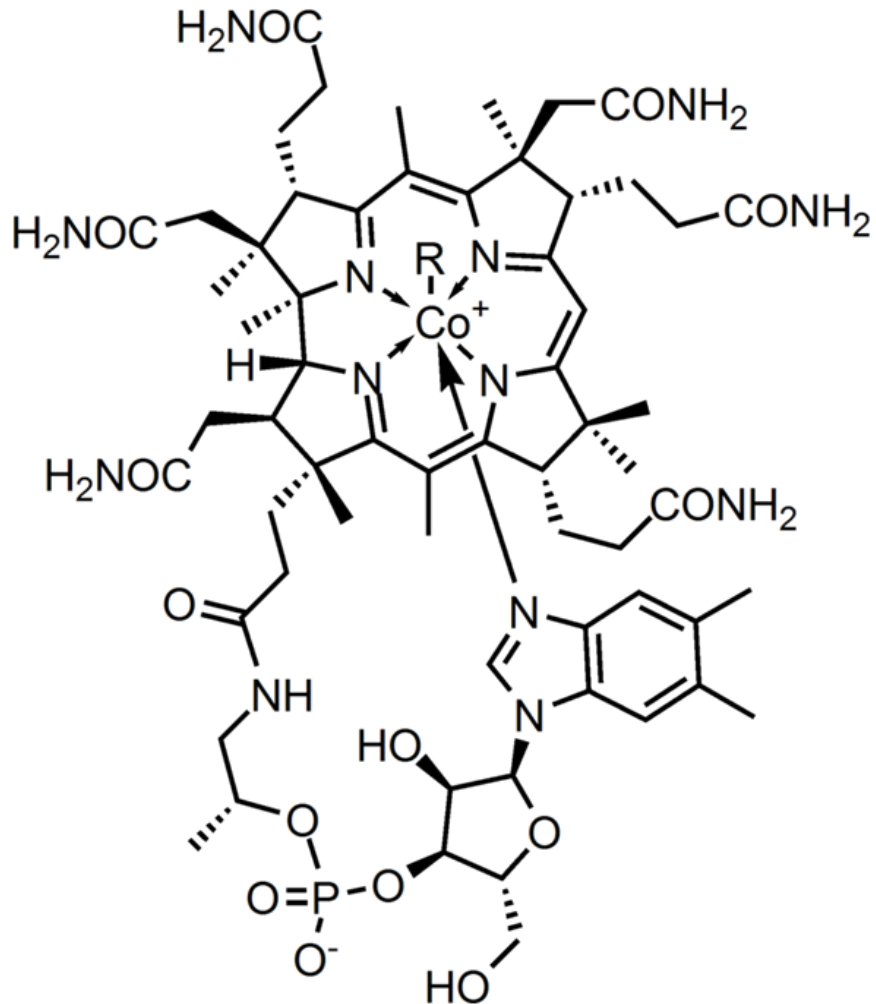
Witamina B₁₂

- ▶ Witamina B₁₂ (kobalamina) - pochodna koryny, porfirynoidu pozbawionego kompletnej struktury aromatycznej oraz dwudziestego węgla
  - ▶ Atomem centralnym jest kobalt na +III stopniu utlenienia
-
- ▶ W organizmie pełni funkcję regulującą produkcję erytrocytów (czerwonych krwinek)
  - ▶ Jest kofaktorem syntezy DNA - jest „cząsteczką pomocniczą”, która współdziała z enzymami białkowymi i umożliwia ich prawidłowe działanie w procesie tworzenia DNA
  - ▶ Wpływa na funkcjonowanie układu nerwowego - uczestniczy w tworzeniu neuroprzekazników oraz otoczki mielinowej chroniącej komórki nerwowe

Koryna

Witamina B₁₂

R = 5'-deoxyadenosyl, Me, OH, CN

Wiązanie prostopadłe do płaszczyzny (—R) jest dość słabe, ligandami mogą być różne grupy bez większego wpływu na właściwości całej cząsteczki (jak na rysunku: np. grupa metylowa, hydroksylowa, nitrylowa lub reszta 5'-deoksyadenozyny)

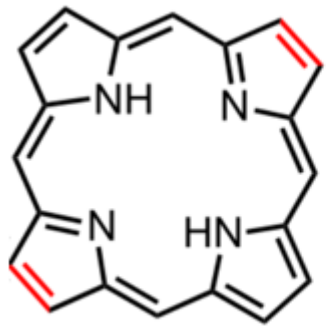

Metylokobalamina
(R = Me):
ciemnoczerwony
proszek dobrze
rozp. w H₂O

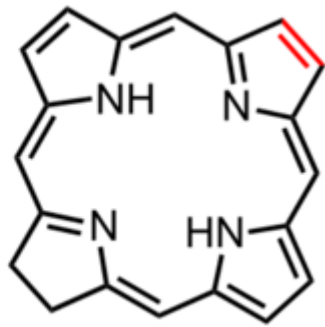

Chloryny i chlorofile

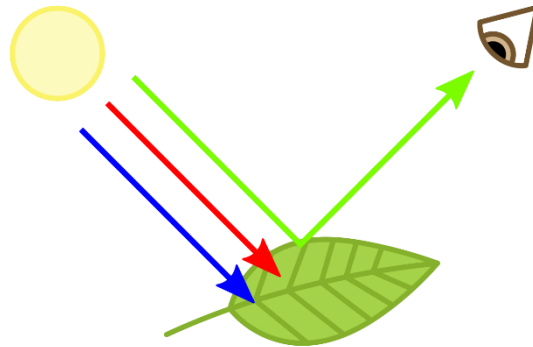
- ▶ Do porfirynoidów należą też chloryny - są one częściowo zredukowanymi porfirynami
- ▶ Chlorofilami nazywane są chloryny zawierające magnez
- ▶ Chlorofile silnie pochłaniają fale z zakresu światła niebieskiego i czerwonego, a odbijają światło zielone; przyłączone podstawniki w ich poszczególnych rodzajach nieznacznie zmieniają ten zakres
- ▶ Są one niezbędne dla procesu fotosyntezy - jednej z najbardziej istotnych przemian biochemicznych na Ziemi
- ▶ Umożliwiają roślinom zamianę energii świetlnej w energię chemiczną

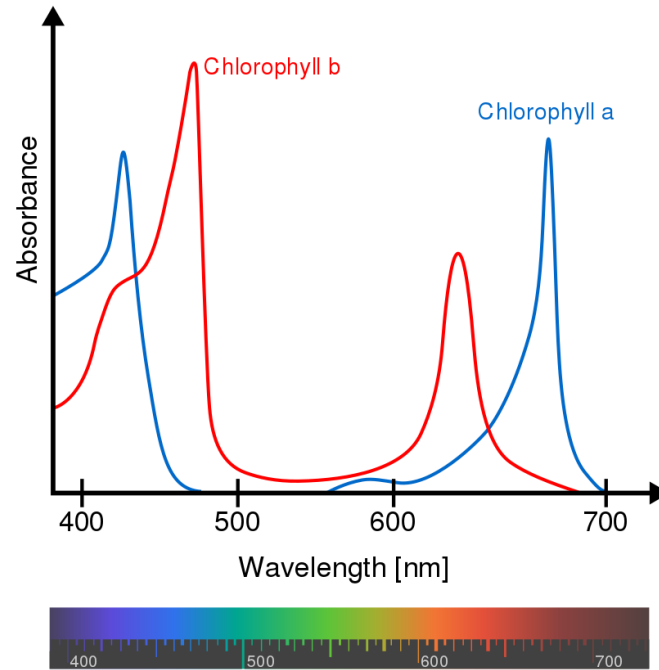
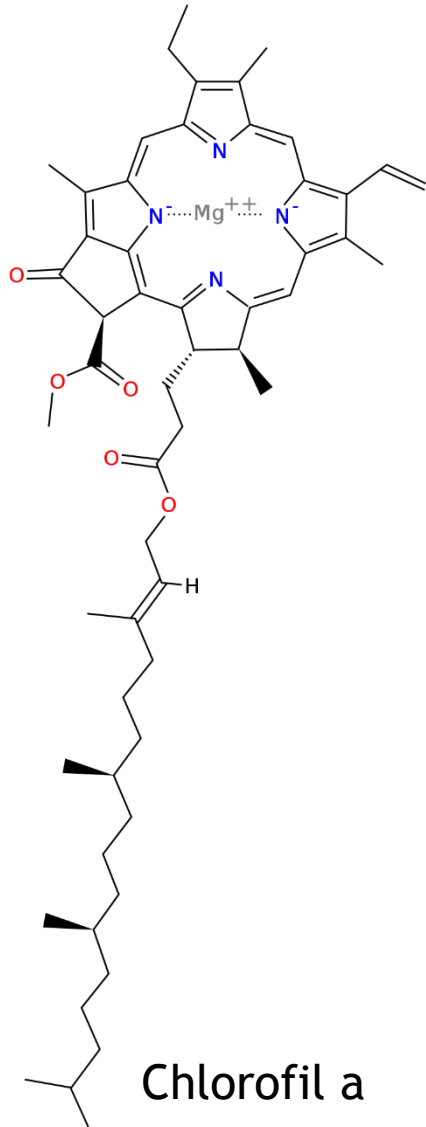
Porphyrin
22 π e-

Chlorin
20 π e-

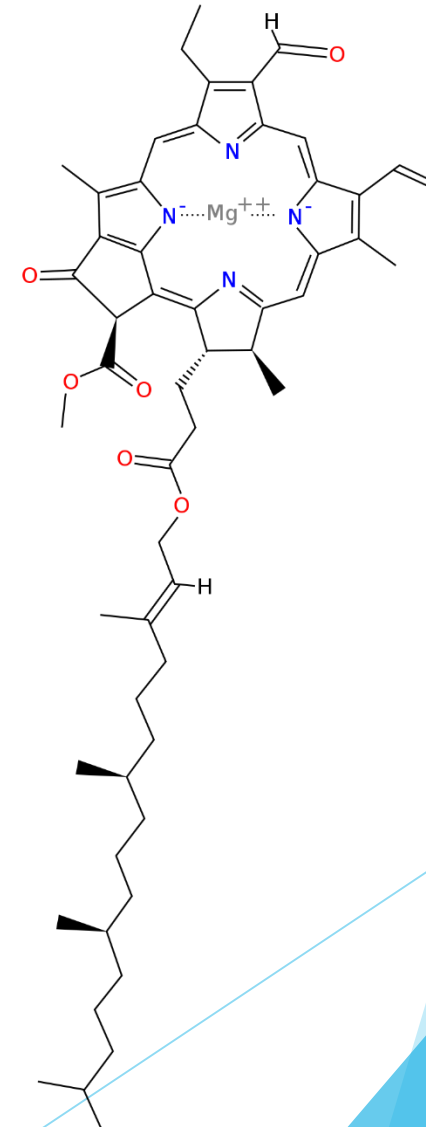

Chloryny i chlorofile

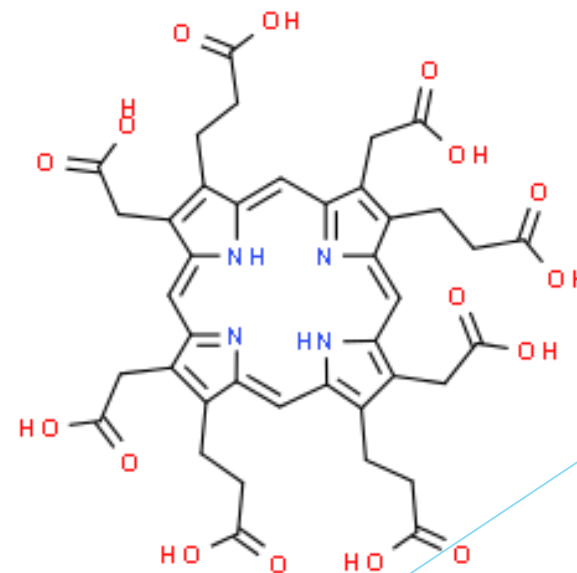
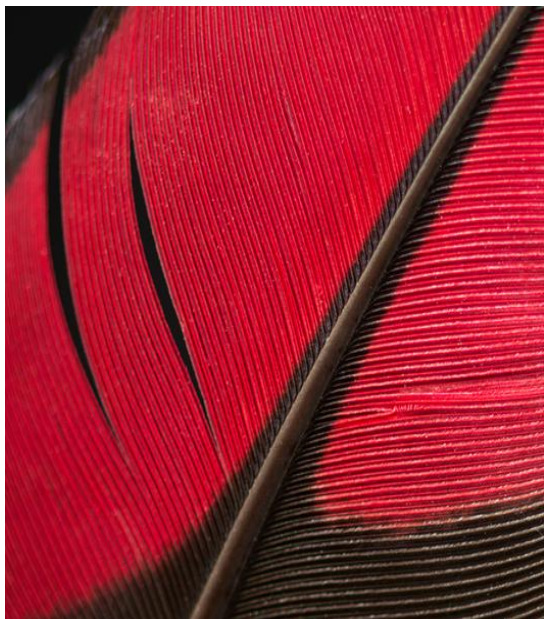
Zakres absorpcji światła dla chlorofilu a i chlorofilu b

Chlorofil b

Turacyna i turakowerdyna

- ▶ Barwniki z rodzaju porfiryn występują również u ptaków z rodziny turakowatych
  - ▶ Są to związki oparte na kompleksie uroporfiryny z miedzią
-
- ▶ Po lewej: czerwono-fioletowa turacyna widoczna na piórze turaka kameruńskiego
  - ▶ Na środku: zielona turakowerdyna u turaka zielonoczubego

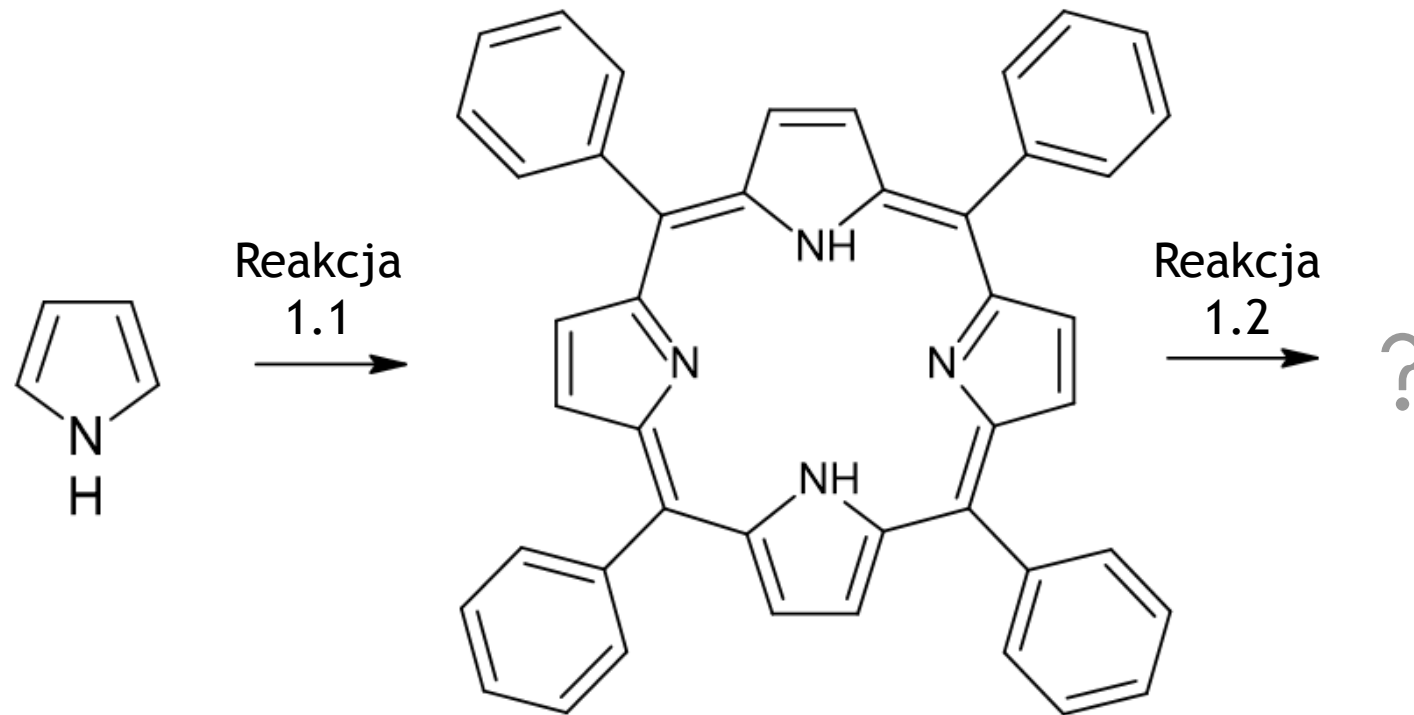

Uroporfiryna III

PLAN SYNTEZY

Plan syntezy - cz.1

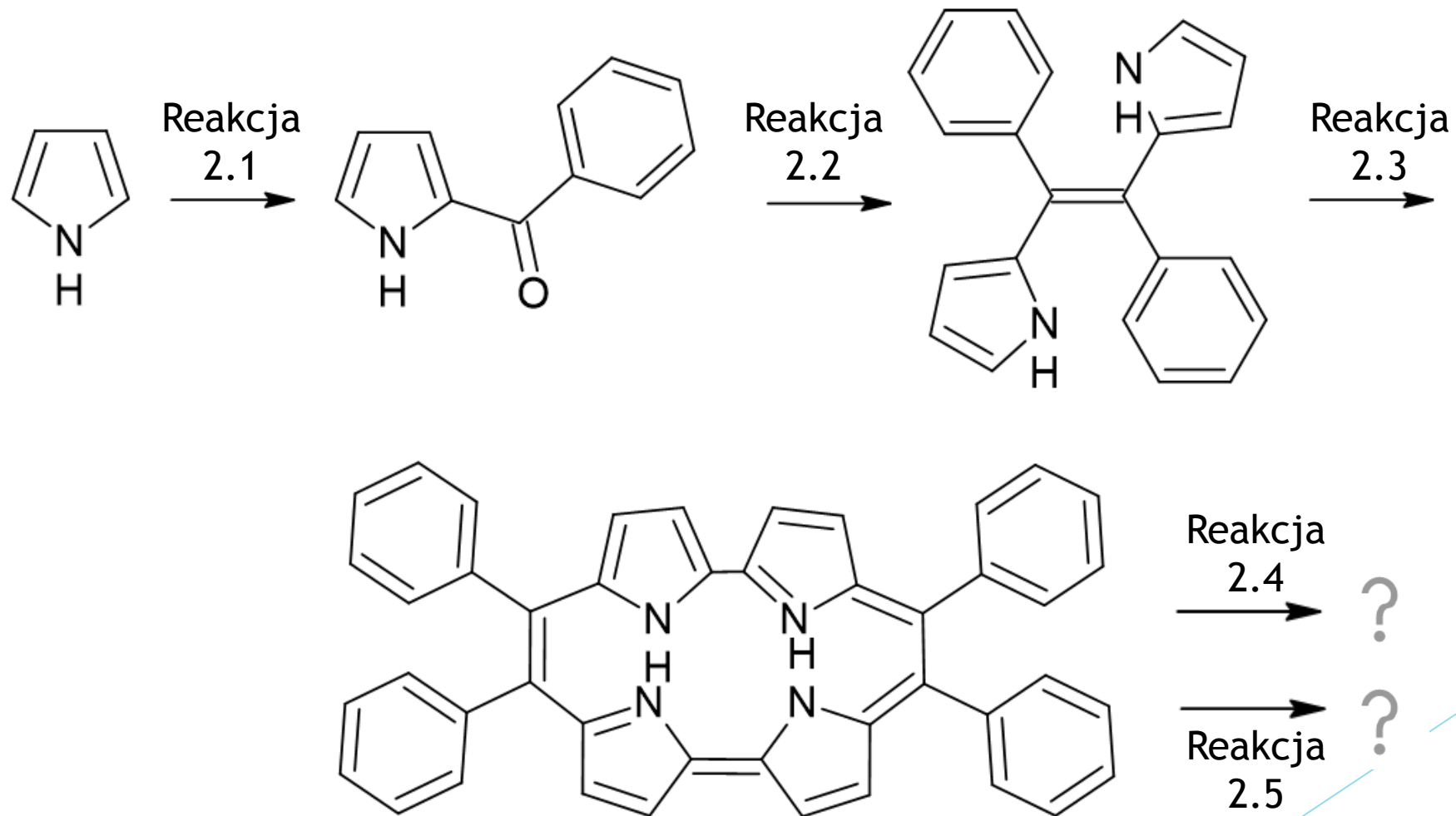
- ▶ 1.1 - Kondensacja pirolu z benzaldehydem w obecności tlenu z powietrza - otrzymywanie 5,10,15,20-tetrafenyloporfiryny
- ▶ 1.2 - Fluorowanie tetrafenyloporfiryny difluorkiem ksenonu

Plan syntezy - cz.2

- ▶ 2.1 - Reakcja pirolu z chlorkiem benzoilu - acetylowanie Friedla-Craftsa - otrzymywanie 2-benzoilopirołu
- ▶ 2.2 - Reakcja McMurry'ego na 2-benzoilopirołu
- ▶ 2.3 - Kondensacja produktu reakcji 2.2 - otrzymywanie 9,10,19,20-tetrafenyloporficenu
- ▶ 2.4 - Fluorowanie tetrafenyloporficenu difluorkiem ksenonu
- ▶ 2.5 - Nitrowanie tetrafenyloporficenu azotynem tert-butylu

Plan syntezy - cz.2

CZĘŚĆ TEORETYCZNA

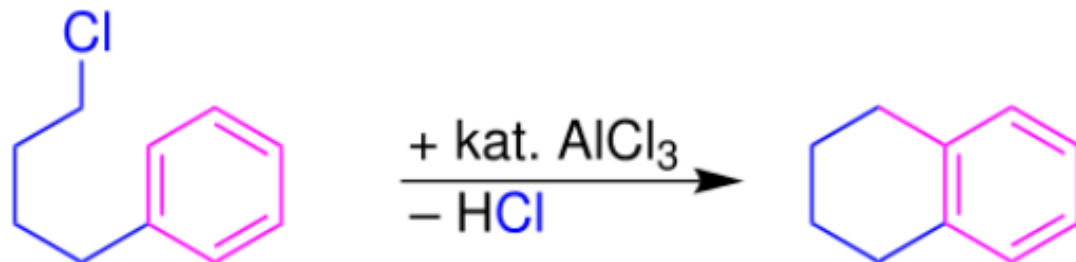
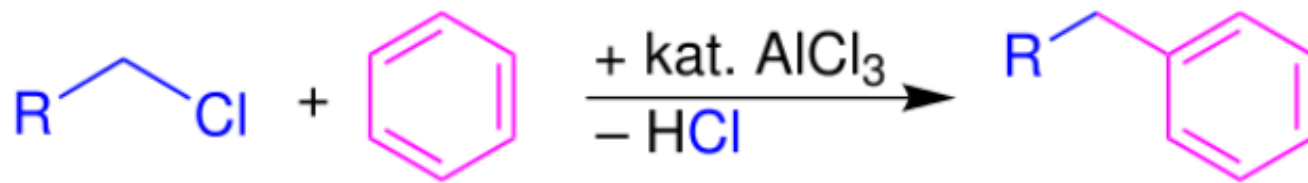

Reakcja Friedla-Craftsa

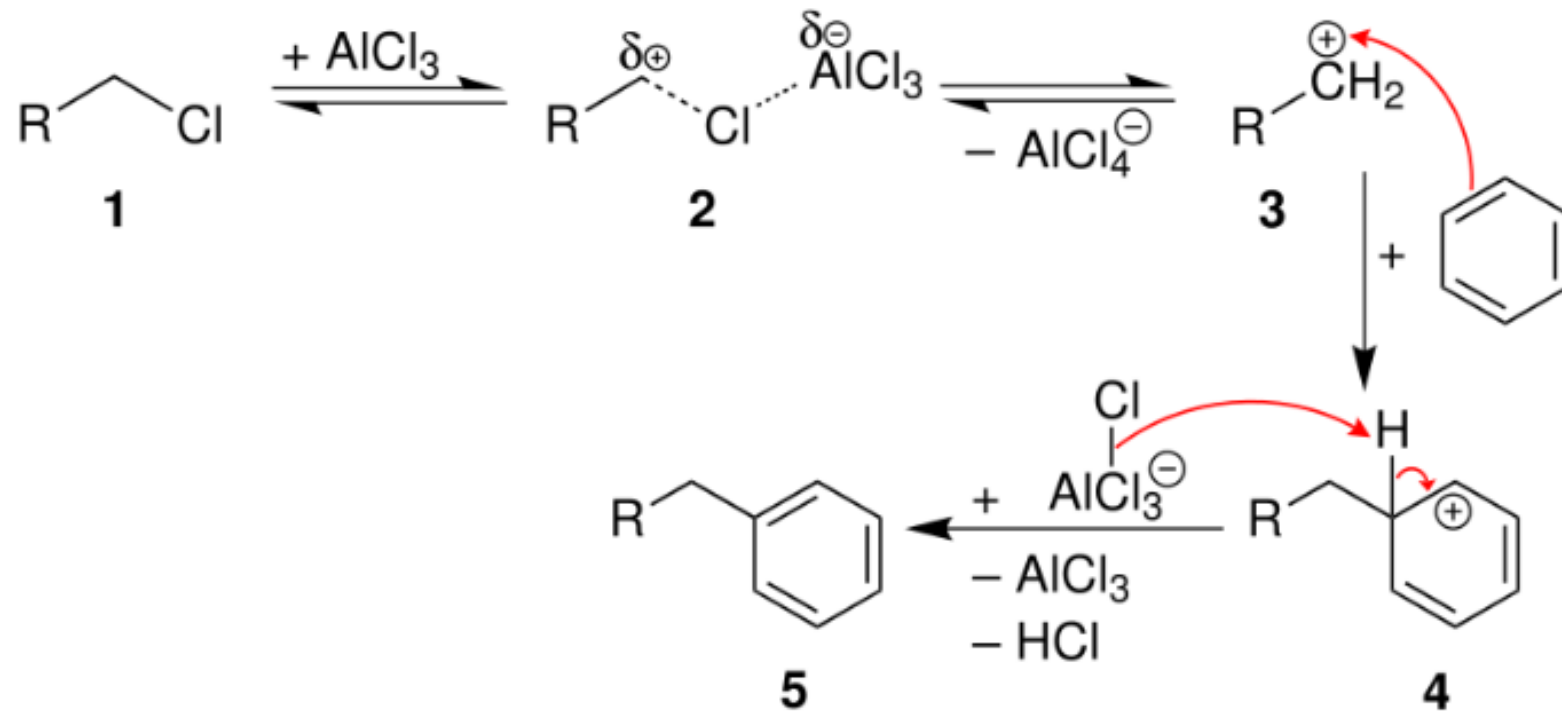
- ▶ Jest przykładem aromatycznej substytucji elektrofilowej - S_EAr
- ▶ Zachodzi pomiędzy halogenkiem alkilowym lub acylowym oraz węglowodorem aromatycznym
  - ▶ Dzieli się na dwa typy: alkilowanie i acetylowanie
  - ▶ Może przebiegać także wewnątrzcząsteczkowo
- ▶ Katalizowana przez kwasy Lewisa - zwykle $AlCl_3$ lub $FeCl_3$
  - ▶ Atom halogenku zarówno w katalizatorze, jak i w halogenku alkilowym musi być taki sam

Alkilowanie Friedla-Craftsa

- ▶ Zachodzi pomiędzy halogenkiem alkilowym oraz węglowodorem aromatycznym
- ▶ W reakcji tej mogą powstawać produkty uboczne, ze względu na przegrupowania karbokationu z wytworzeniem bardziej stabilnego, o wyższej rzędowości oraz możliwość wielokrotnego podstawienia pierścienia, ponieważ produkt jest bardziej nukleofilowy od substratu - grupy alkilowe mają charakter aktywujący względem S_E

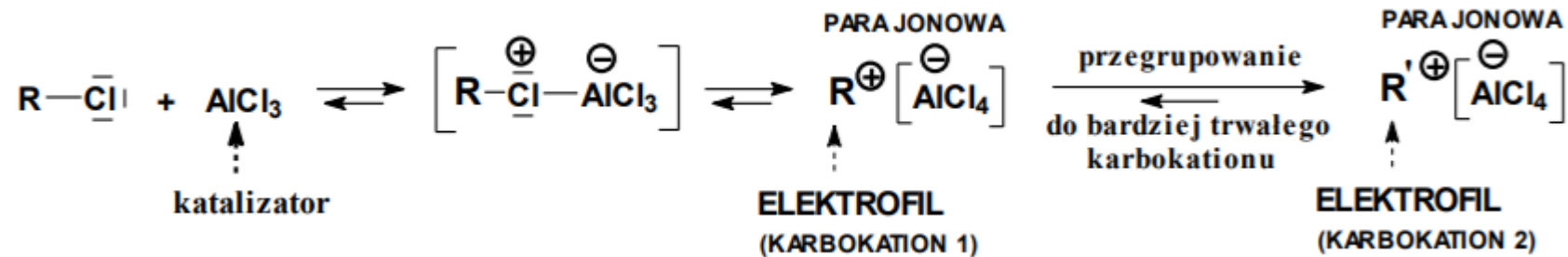

Alkilowanie Friedla-Craftsa - mechanizm

Alkilowanie Friedla-Craftsa - mechanizm

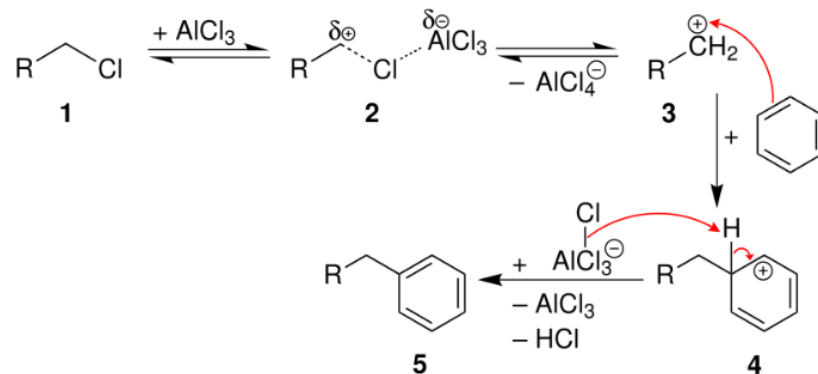
1. Utworzenie karbokationu oraz anionu $[\text{AlCl}_4]^-$ ze względu na silnie elektrofilowe właściwości AlCl_3
- Może występować przegrupowanie karbokationu (np. z 1-chloropropanu oprócz kationu propylowego powstaje też kation izopropylowy)

Alkilowanie Friedla-Craftsa - mechanizm

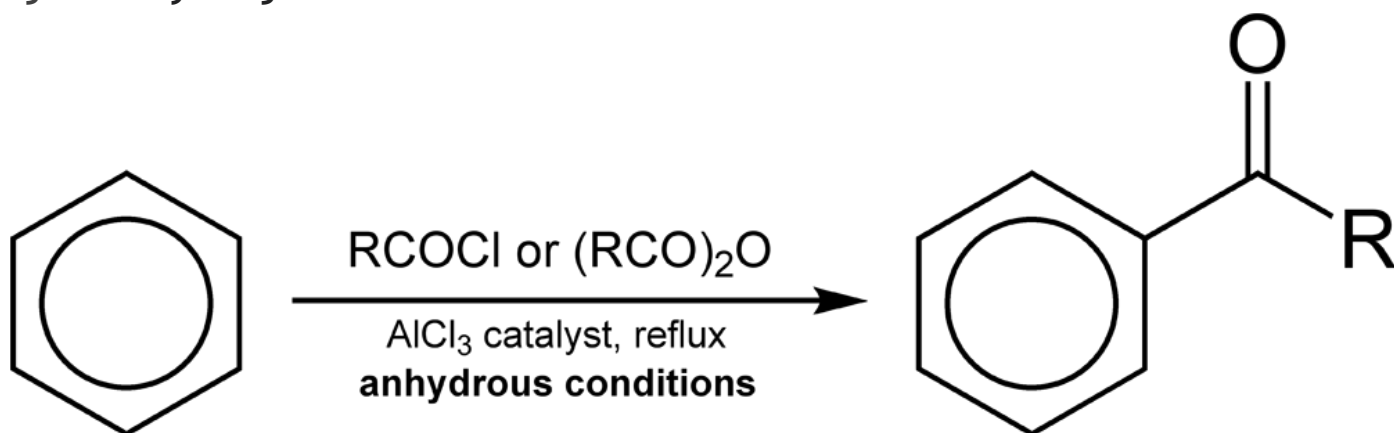
2. Przyłączenie elektrofilowego karbokationu do pierścienia aromatycznego
3. Oderwanie kationu wodorowego przez anion $[\text{AlCl}_4]^-$ - wydzielenie HCl z regeneracją AlCl_3

- ▶ Atak „wolnego” karbokationu na pierścień aromatyczny następuje w przypadku, gdy jest on stabilizowany (kationy trzecio- i ew. drugorzędowe)
- ▶ W przypadku pierwszorzędowych karbokationów, reakcji ulega kompleks $[\text{R}^{(+)}\cdots(\text{X}\cdots\text{MX}_n)^{-}]$ oraz karbokationy o wyższej rzędowości powstałe po przegrupowaniu

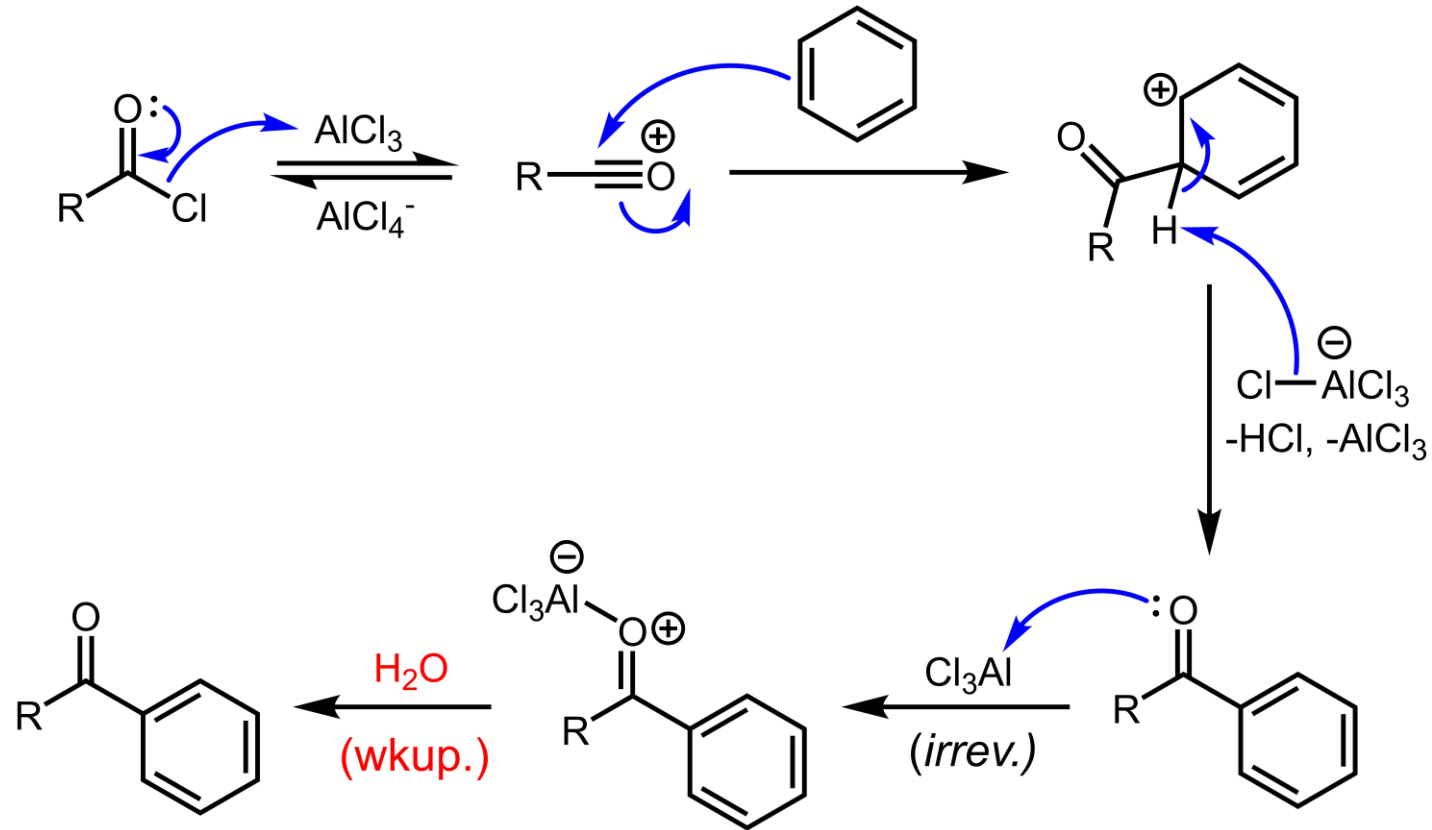

Acetylowanie Friedla-Craftsa

- ▶ Zachodzi pomiędzy halogenkiem acylowym oraz węglowodorem aromatycznym
- ▶ Przebiega szybciej od alkilowania
- ▶ Zamiast halogenków acylowych możliwe jest użycie bezwodnika kwasowego
- ▶ Wymaga zastosowania stechiometrycznej ilości kwasu Lewisa, ze względu na tworzenie się kompleksu pomiędzy nim a produktem
- ▶ Nie pojawiają się produkty uboczne ze względu na brak przegrupowań karbokationu i mniejszą reaktywność powstającego ketonu od substratu wobec dalszej substytucji

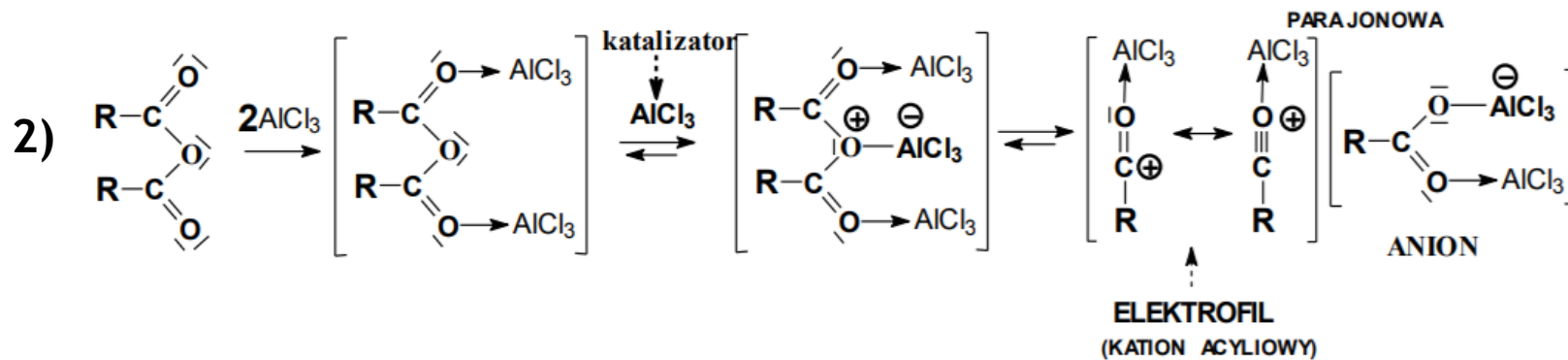
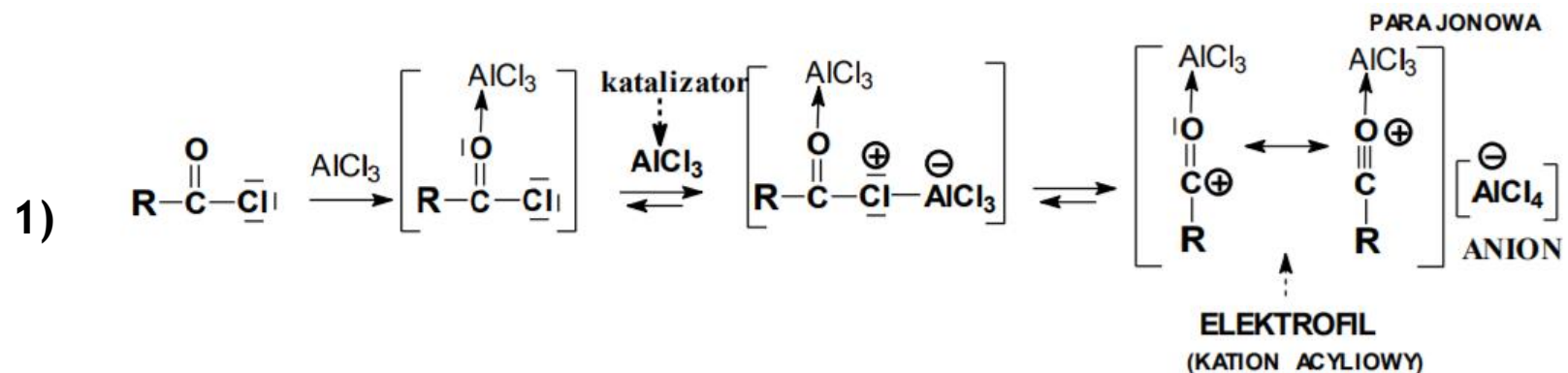

Acetylowanie Friedla-Craftsa - mechanizm

Acetylowanie Friedla-Craftsa - mechanizm

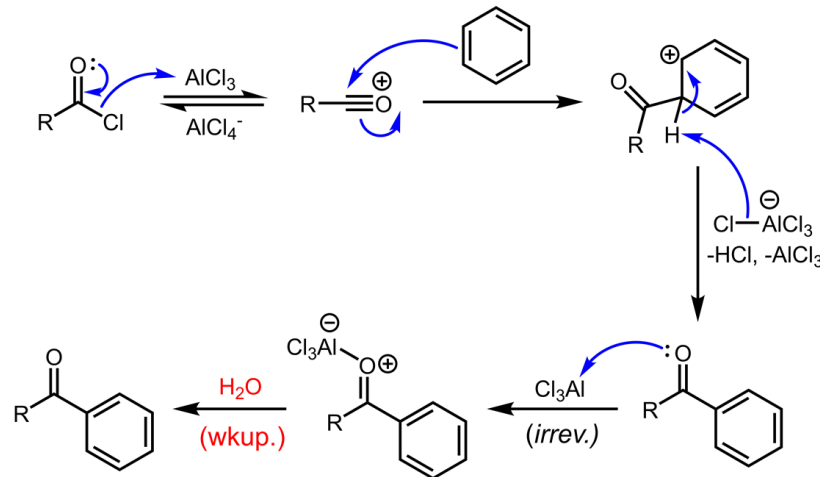
1. Utworzenie kationu acyliowego oraz anionu $[\text{AlCl}_4]^-$ ze względu na silnie elektrofilowe właściwości AlCl_3 (1 - z chlorku acyliowego, 2 - z bezwodnika kwasowego)

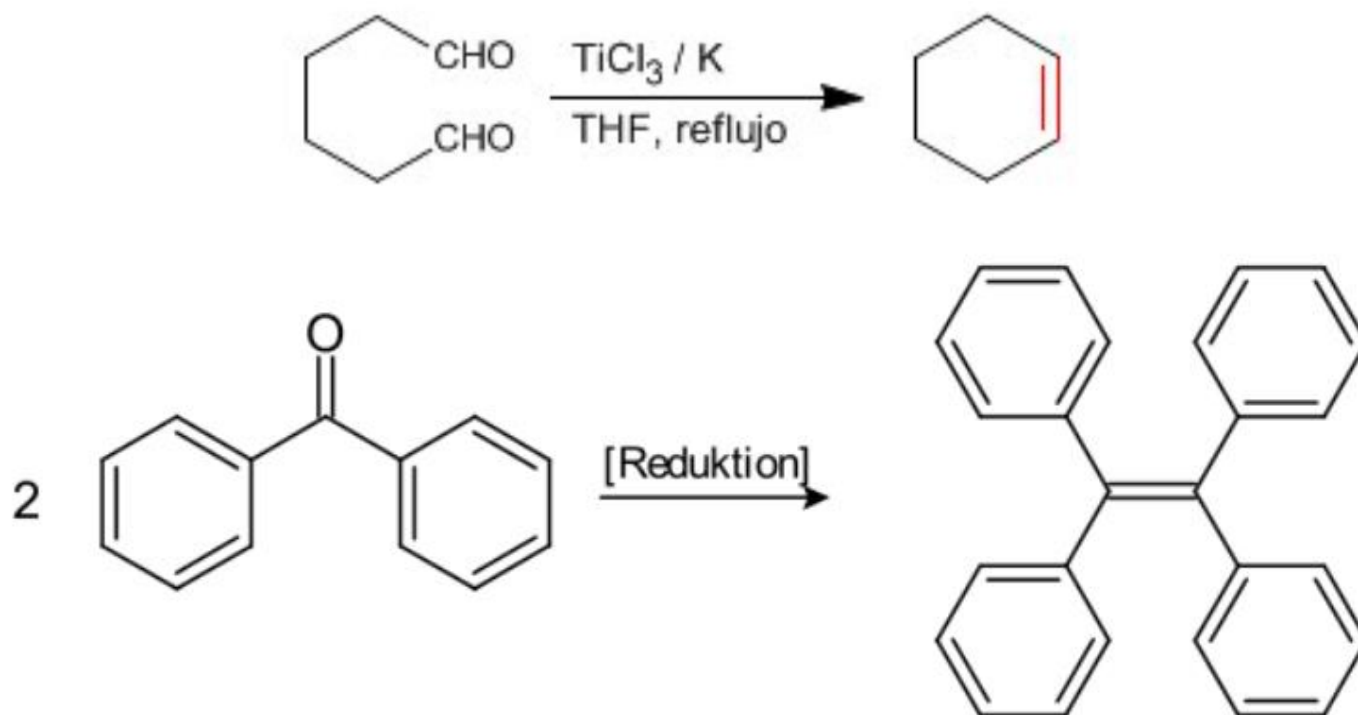
Acetylowanie Friedla-Craftsa - mechanizm

- Przyłączenie elektrofilowego kationu acyliowego do pierścienia aromatycznego
  - Oderwanie kationu wodorowego przez anion $[\text{AlCl}_4]^-$ - wydzielenie HCl z regeneracją AlCl_3
-
- Powstanie kompleksu ketonu z AlCl_3 (irrev. - irreversible, ang. - nieodwracalne)
  - Ewentualny rozkład kompleksu zachodzi poprzez dodanie wody do mieszaniny reakcyjnej (wkup. - workup)

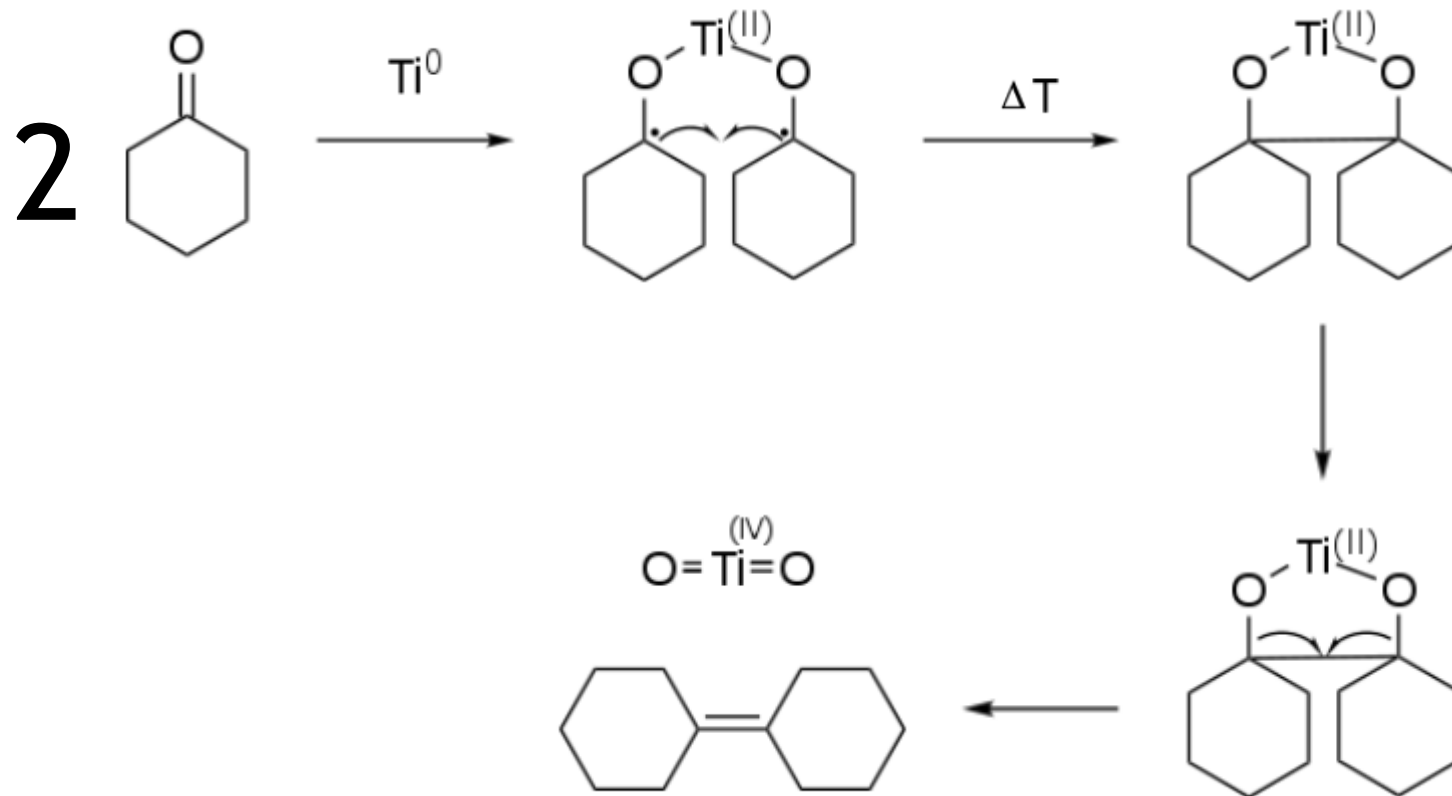
Reakcja McMurry'ego

- ▶ Reakcja sprzęgania zachodząca pomiędzy dwoma aldehydami lub ketonami z wytworzeniem alkenu
- ▶ Wymaga użycia TiCl_3 lub TiCl_4 oraz środka redukującego, zwykle Zn , Mg lub LiAlH_4
- ▶ Również może zachodzić wewnątrzcząsteczkowo

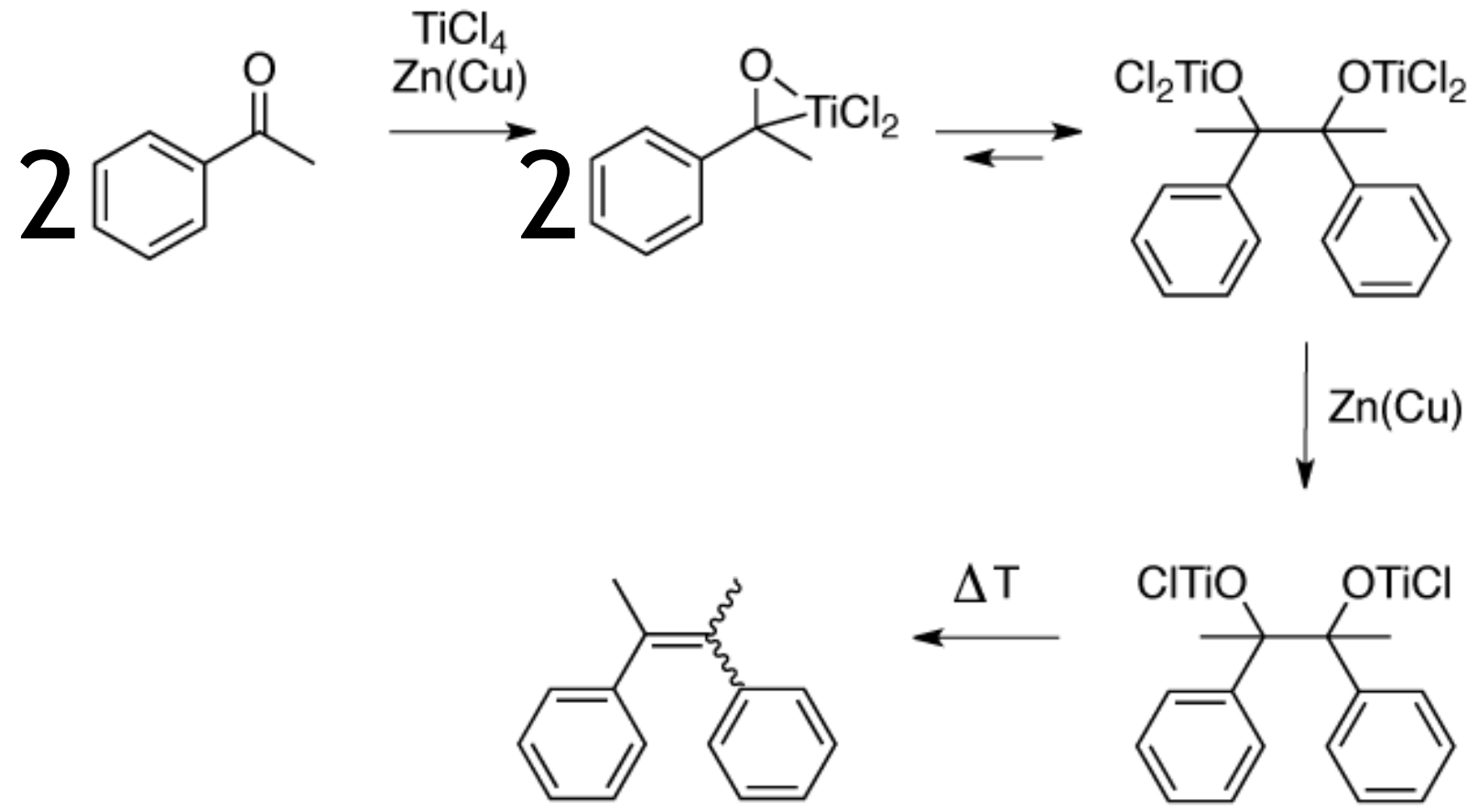

Reakcja McMurry'ego - mechanizm

- ▶ Proponowanych jest kilka szczegółowych mechanizmów tej reakcji, są one też zależne od warunków jej przeprowadzenia; poniżej zostały przedstawione dwa najczęściej publikowane mechanizmy

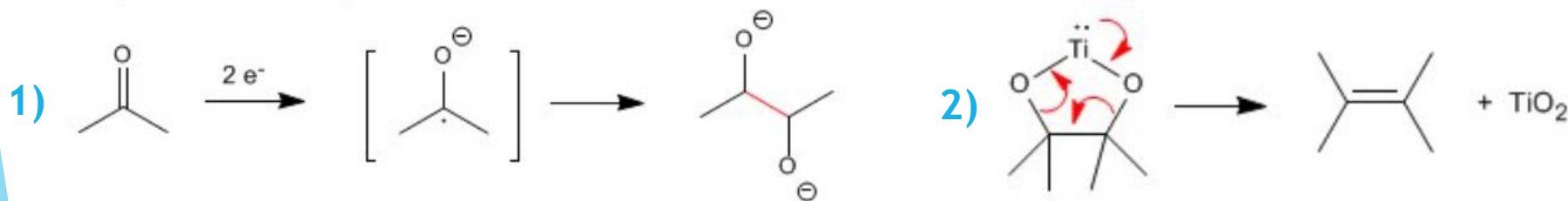
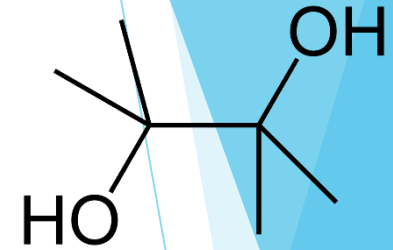
Reakcja McMurry'ego - mechanizm

Reakcja McMurry'ego - mechanizm

REAKCJA PRZEBIEGA W DWÓCH ETAPACH:

- 1) Utworzenie anionu pinakolowego (anionu pochodzącego od alkoholu, który zawiera dwie grupy hydroksylowe przy sąsiadujących atomach węgla)
- 2) Deoksygenacja zachodząca dzięki oksofilowym właściwościom związków tytanu
  - ▶ Deoksygenacja - usunięcie atomów tlenu
  - ▶ Oksofilowość - dążenie do tworzenia kompleksów z ligandami O-donorowymi, czyli atomami tlenu, które dostarczają elektrony do atomu metalu
    - ▶ TUTAJ: podatność na hydrolizę z powstaniem tlenku oraz zdolność poboru atomów tlenu ze związków organicznych
    - ▶ Właściwość tę posiada wiele metali przejściowych (np. Ti, Zr, W, V)

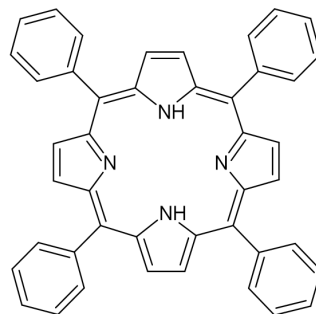
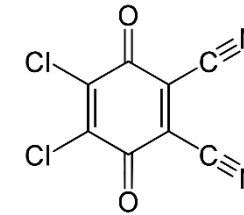

SYNTEZA - CZĘŚĆ 1

Synteza tetrafenyloporfiryny - R.1.1

- 10,5 ml pirolu
- 15 ml benzaldehydu
- 500 ml kwasu propionowego
- DDQ

- ▶ Dodanie 10,5 ml pirolu i 15 ml benzaldehydu do kolby kulistej o poj. 1000 ml zawierającej 500 ml kwasu propionowego
- ▶ Dodanie kilku gramów DDQ (2,3-dichloro-5,6-dicyjano-1,4-benzochinonu) w celu utlenienia produktów przejściowych do tetrafenyloporfiryny
- ▶ Ogrzewanie mieszaniny przez ok. 2h w temp. wrzenia
- ▶ Następnie: chłodzenie kolby na powietrzu, potem na łaźni z wodą i suchym lodem
- ▶ Po ochłodzeniu: odsączenie produktu na lejku Schotta
- ▶ Usunięcie produktów ubocznych poprzez przemycie osadu 2-3 razy gorącą wodą oraz 2-3 razy metanolem
- ▶ Po wysuszeniu otrzymano **4,885 g tetrafenyloporfiryny (wydajność 43%)**

Synteza tetrafenyloporfiryny - R.1.1

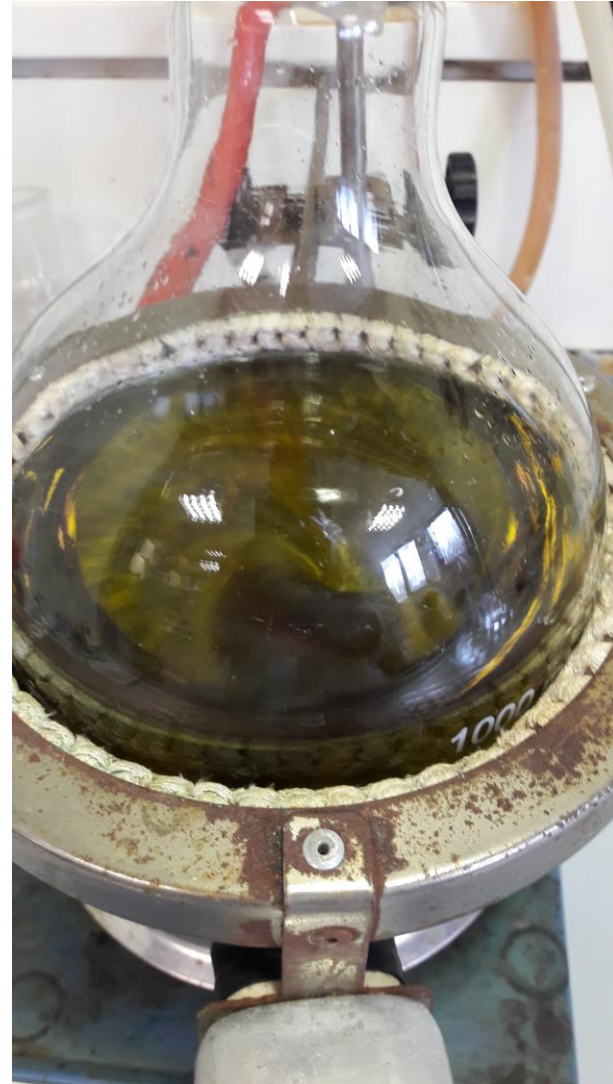
- 10,5 ml pirolu
- 15 ml benzaldehydu
- 500 ml kwasu propionowego
- DDQ

Synteza tetrafenyloporfiryny - R.1.1

- 10,5 ml pirolu
- 15 ml benzaldehydu
- 500 ml kwasu propionowego
- DDQ

Synteza tetrafenyloporfiryny - R.1.1

- 10,5 ml pirolu
- 15 ml benzaldehydu
- 500 ml kwasu propionowego
- DDQ

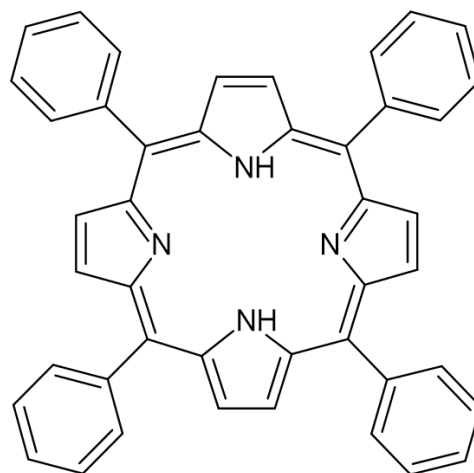
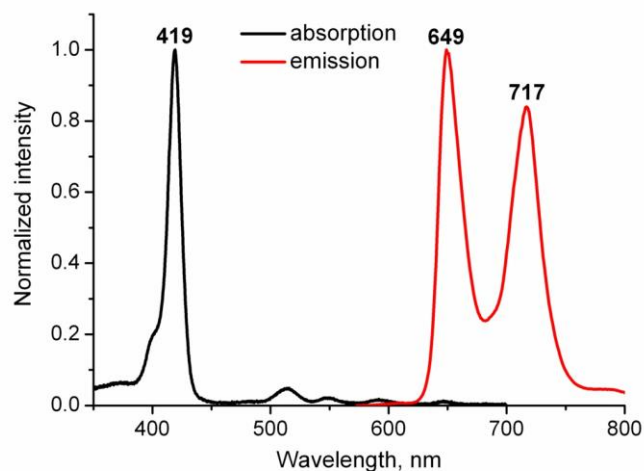
Synteza tetrafenyloporfiryny - R.1.1

- 10,5 ml pirolu
- 15 ml benzaldehydu
- 500 ml kwasu propionowego
- DDQ

5,10,15,20-tetrafenyloporfiryne

- ▶ Ciemnofioletowe ciało stałe
- ▶ Nie rozpuszcza się w wodzie oraz rozpuszczalnikach polarnych protonowych; w polarnych aprotonowych (np. w acetonie) - umiarkowanie
- ▶ Dobrze rozpuszcza się w substancjach niepolarnych (np. w benzenie, chloroformie, dichlorometanie)
- ▶ Silnie absorbuje światło z zakresu bliskiego ultrafioletu (tzw. pasmo Soreta)
- ▶ Wzbudzona cząsteczka emituje światło o barwie czerwonej (maksimum przy 649 nm i 717 nm)

Właściwości optyczne tetrafenyloporfiryne w toluenie

Fluorowanie tetrafenyloporfiryny - R.1.2

- ▶ Rozpuszczenie 150 mg tetrafenyloporfiryny w bezwodnym dichlorometanie
- ▶ Zaargonowanie mieszaniny
- ▶ Dodanie 60 mg difluorku ksenonu
- ▶ Kontrola przebiegu reakcji na płytce TLC

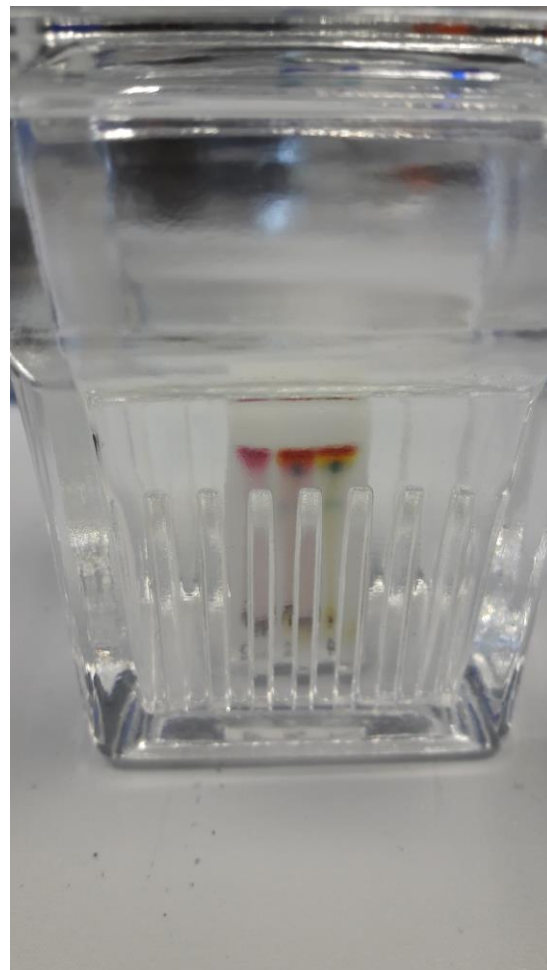
W reakcji powstała mieszanina kilku produktów polifluorowania o podobnej polarności

- 150 mg tetrafenyloporfiryny
- 60 mg XeF₂
- CH₂Cl₂ anh.

Fluorowanie tetrafenyloporfirynty - R.1.2

- 150 mg tetrafenyloporfirynty
- 60 mg XeF₂
- CH₂Cl₂ anh.

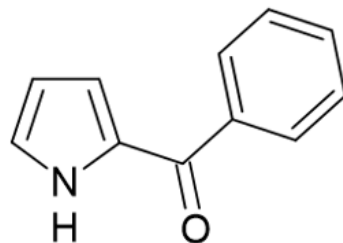
SYNTEZA - CZĘŚĆ 2

Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.1

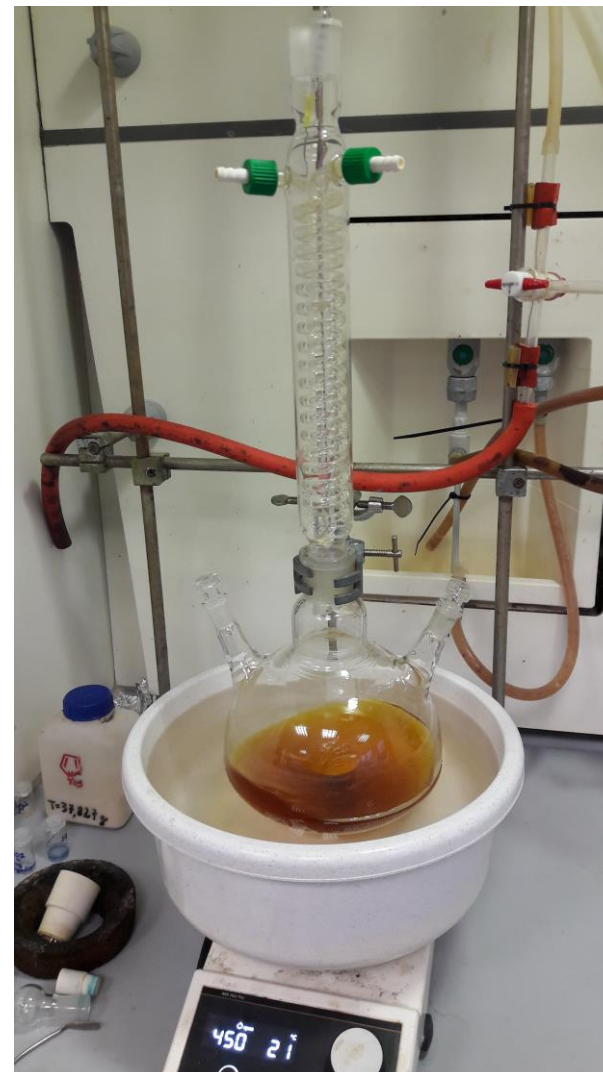
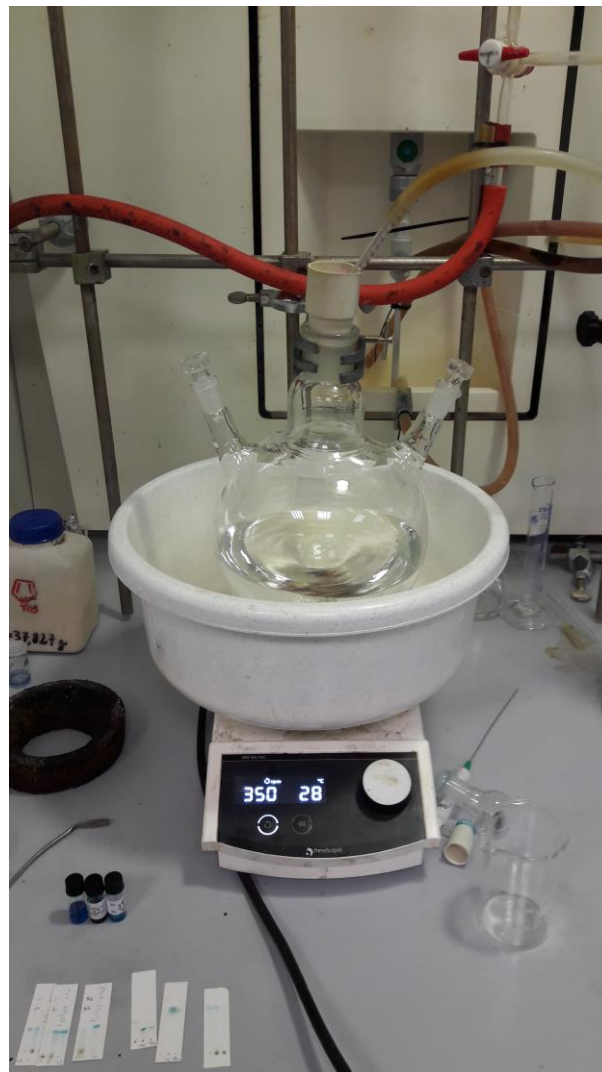
- 35 g AlCl_3
- 1000 ml CH_2Cl_2 anh.
- 25 ml chlorku benzoilu
- 15 ml pirolu

- ▶ Dodanie 1000 ml odwodnionego CH_2Cl_2 do wygrzanej i zaargonowanej kolby trójszyjnej
- ▶ Zaargonowanie mieszaniny
- ▶ Dodanie pirolu, chlorku benzoilu i chlorku glinu
- ▶ Mieszanie na mieszadle magnetycznym przez noc
- ▶ Następnego dnia: dodanie ok. 300 ml 1M HCl do momentu zmiany barwy roztworu na czerwono-brązowy, chłodzenie kolby na łaźni z wodą i suchym lodem
- ▶ Przeniesienie mieszaniny do rozdzielacza
- ▶ Zebranie dolnej warstwy, osuszenie bezw. Na_2SO_4 oraz zateżenie na wyparce próżniowej
- ▶ Oczyszczenie produktu poprzez chromatografię kolumnową w układzie heksan:octan etylu = 7:1
- ▶ Po wysuszeniu otrzymano **14,624 g 2-benzoilopirołu (BePy) - wydajność 40,6%**

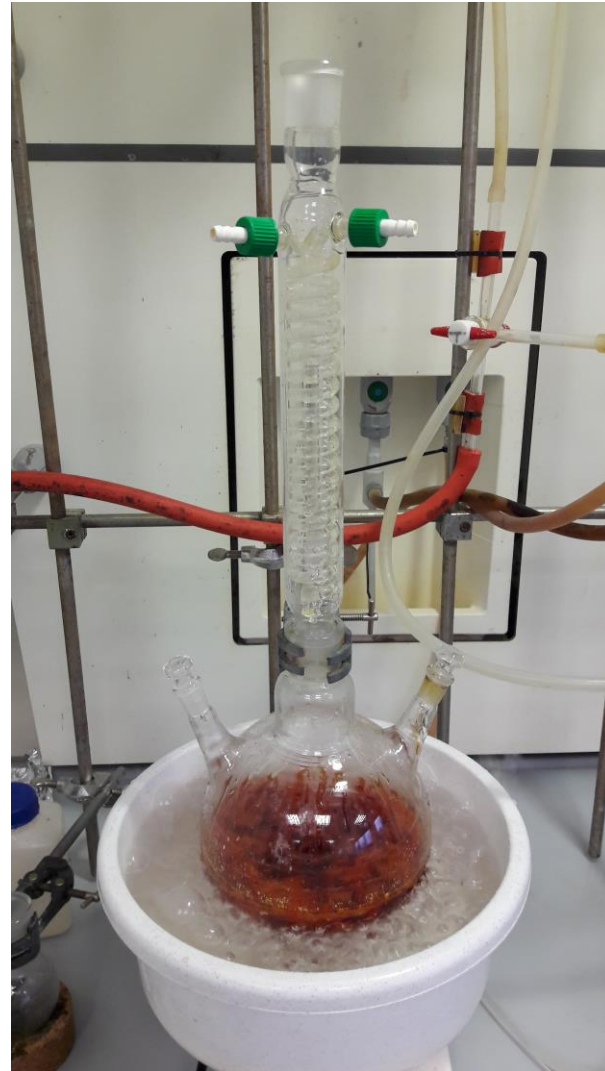
Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.1

- 35 g $AlCl_3$
- 1000 ml CH_2Cl_2 anh.
- 25 ml chlorku benzoilu
- 15 ml pirolu

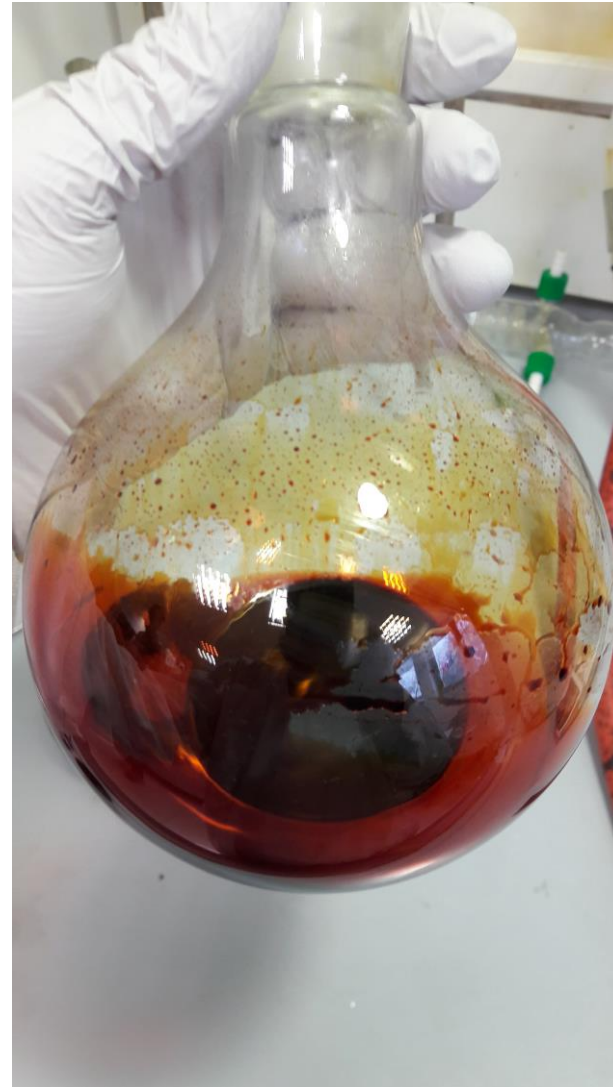
Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.1

- 35 g AlCl_3
- 1000 ml CH_2Cl_2 anh.
- 25 ml chlorku benzoilu
- 15 ml pirolu

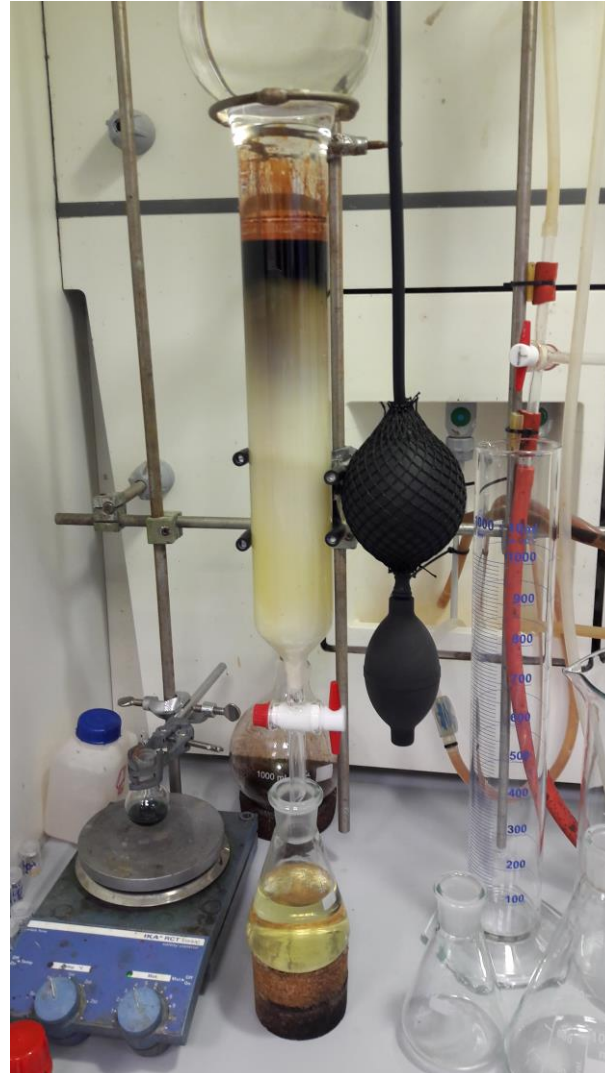
Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.1

- 35 g AlCl_3
- 1000 ml CH_2Cl_2 anh.
- 25 ml chlorku benzoilu
- 15 ml pirolu

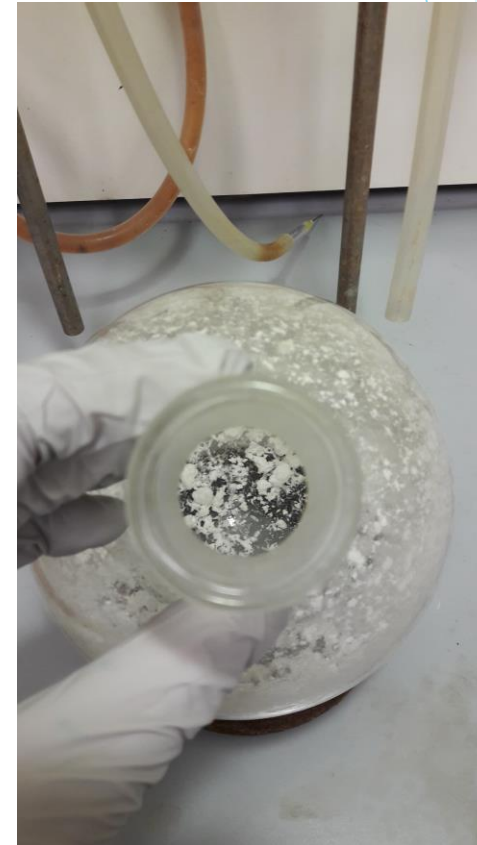
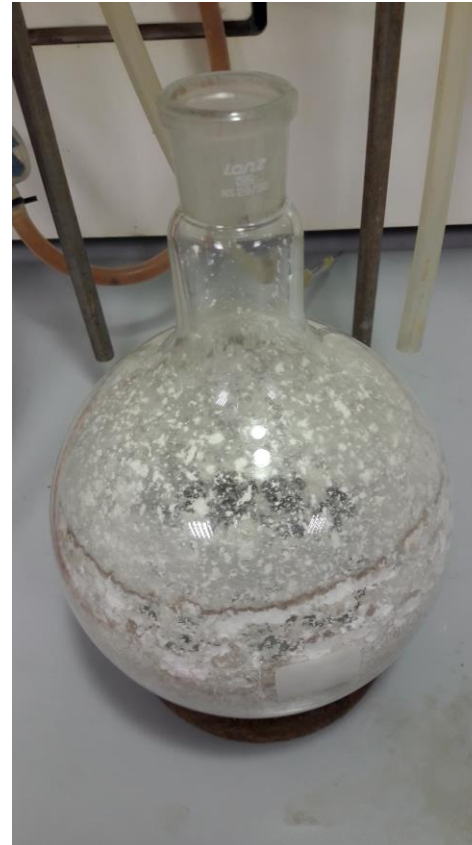
Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.1

- 35 g AlCl_3
- 1000 ml CH_2Cl_2 anh.
- 25 ml chlorku benzoilu
- 15 ml pirolu

Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.1

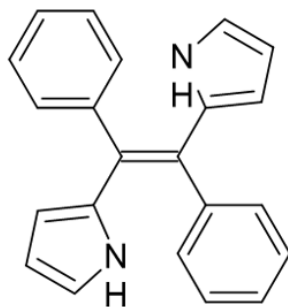
- 35 g AlCl_3
- 1000 ml CH_2Cl_2 anh.
- 25 ml chlorku benzoilu
- 15 ml pirolu

Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.2

- 6 g 2-benzoilopirołu (BePy)
- 500 ml THF anh.
- 0,72 g CuCl
- 12 ml TiCl₄ (20,76 g)
- 13,78 g Zn

- ▶ Dodanie 500 ml odwodnionego THF-u do wygrzanej i zaargonowanej kolby trójszyjnej
- ▶ Zaargonowanie mieszaniny
- ▶ Dodanie chlorku miedzi (I), cynku i chlorku tytanu (IV)
- ▶ Ogrzewanie mieszaniny przez ok. 2h w temp. wrzenia, następnie dodanie BePy
- ▶ Ogrzewanie w temp. wrzenia przez noc
- ▶ Następnego dnia: wlanie mieszaniny reakcyjnej do wodnego r-ru wodorowęglanu sodu
- ▶ Przeniesienie mieszaniny do rozdzielacza i ekstrakcja octanem etylu
- ▶ Zebranie dolnej warstwy, osuszenie bezw. Na₂SO₄ oraz zatężenie na wyparce próżniowej
- ▶ Otrzymano **540 mg BePy-etenu - wydajność 10%**

Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.2

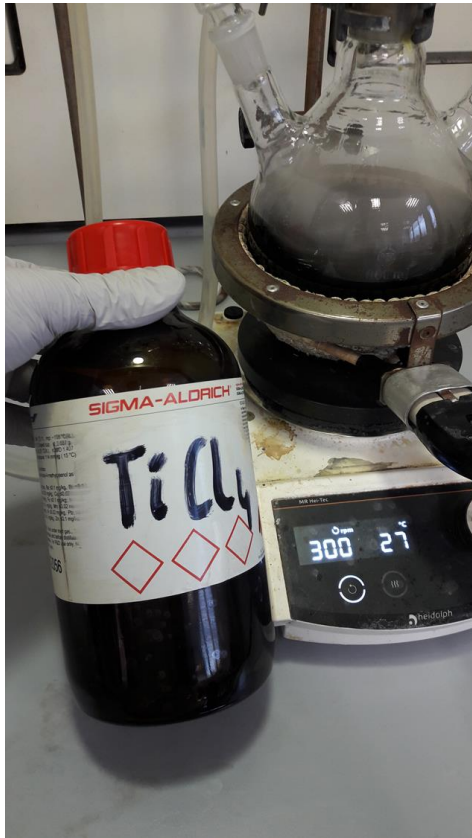
- 6 g 2-benzoilopirolu (BePy)
- 500 ml THF anh.
- 0,72 g CuCl
- 12 ml TiCl₄ (20,76 g)
- 13,78 g Zn

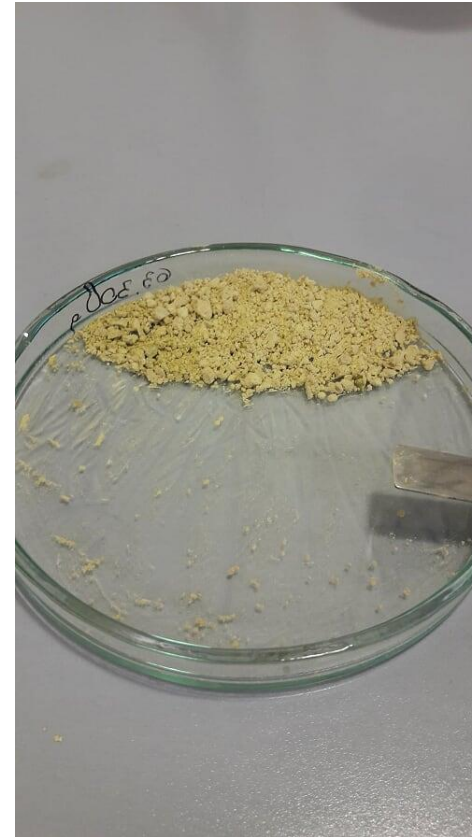
Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.2

- 6 g 2-benzoilopiolu (BePy)
- 500 ml THF anh.
- 0,72 g CuCl
- 12 ml TiCl_4 (20,76 g)
- 13,78 g Zn

Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.2

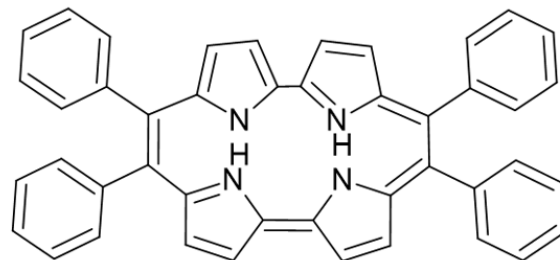
- 6 g 2-benzoilpirolu (BePy)
- 500 ml THF anh.
- 0,72 g CuCl
- 12 ml TiCl_4 (20,76 g)
- 13,78 g Zn

Synteza tetrafenyloporficynu - R.2.3

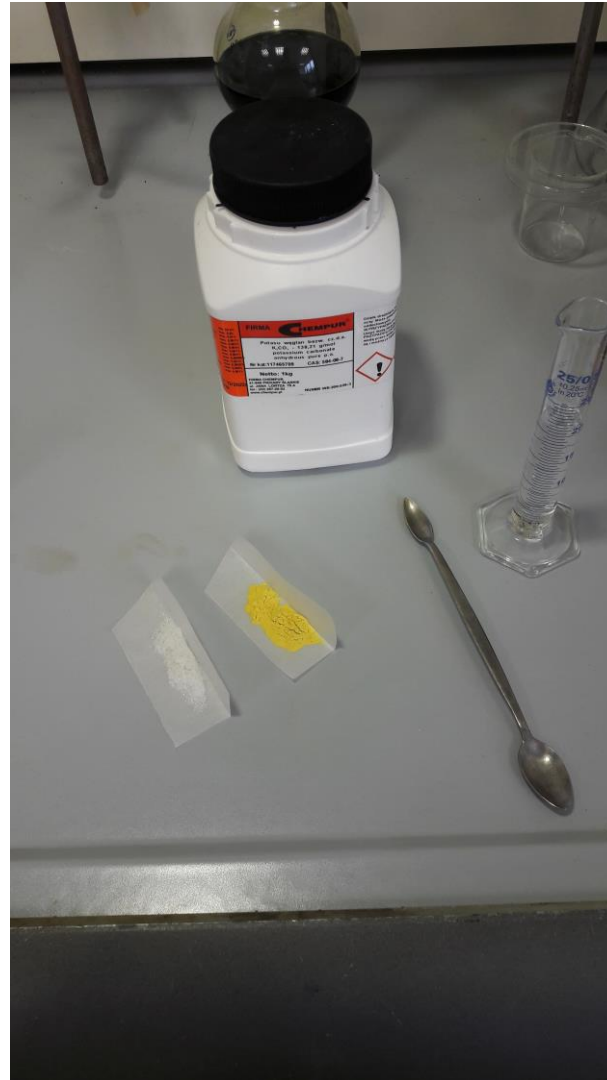
- 0,54 g BePy-etenu
- 0,97 g pTsOH
- 540 ml CH₂Cl₂ anh.
- 20-25 ml CH₃OH
- 1,184 g DDQ
- K₂CO₃

- ▶ Dodanie 540 ml odwodnionego DCM-u do wygrzanej i zaargonowanej kolby kulistej
- ▶ Zaargonowanie mieszaniny
- ▶ Dodanie BePy-etenu, DDQ i kwasu p-toluenosulfonowego
- ▶ Kontrola przebiegu reakcji na płytce TLC
- ▶ Po zakończeniu reakcji: dodanie 20-25 ml metanolu i kilka gramów węgla potasu
- ▶ Odsączenie zanieczyszczeń na lejku z żelem krzemionkowym
- ▶ Zatężenie r-ru na wyparce próżniowej
- ▶ Odsączenie wytrąconego produktu na lejku Schotta, przemycie metanolem i n-pentanem
- ▶ Otrzymano **155 mg tetrafenyloporficynu - wydajność 29%**

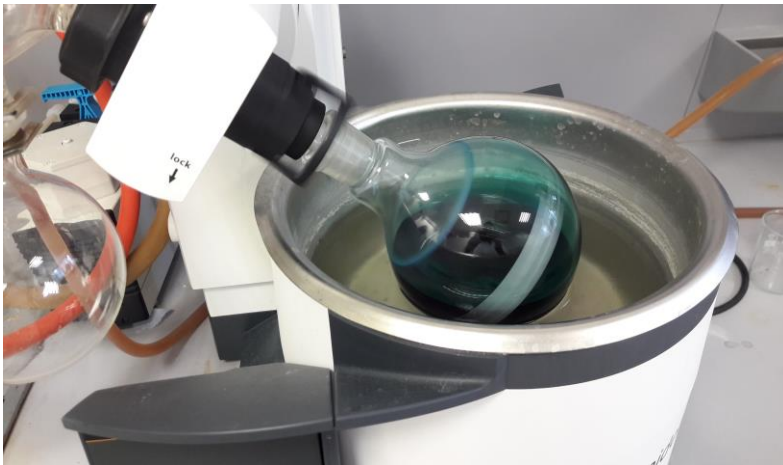
Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.3

- 0,54 g BePy-etenu
- 0,97 g pTsoH
- 540 ml CH_2Cl_2 anh.
- 20-25 ml CH_3OH
- 1,184 g DDQ
- K_2CO_3

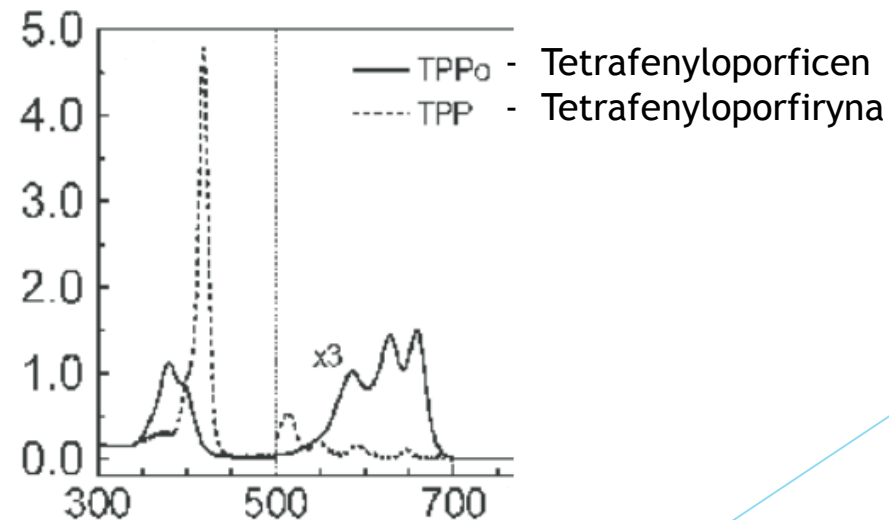
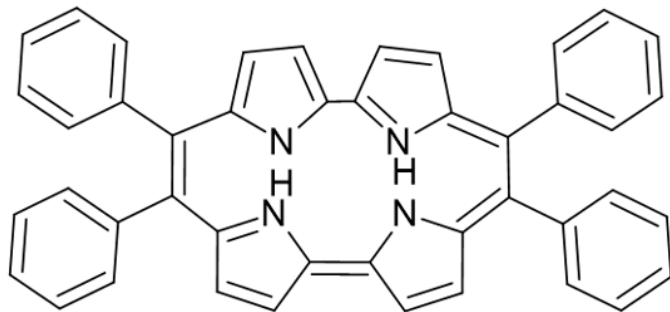
Synteza tetrafenyloporficenu - R.2.3

- 0,54 g BePy-etenu
- 0,97 g pTsOH
- 540 ml CH_2Cl_2 anh.
- 20-25 ml CH_3OH
- 1,184 g DDQ
- K_2CO_3

10,11,19,20-tetrafenyloporficen

- ▶ Ciemnoniebieskie ciało stałe
- ▶ Nie rozpuszcza się w wodzie
- ▶ Dobrze rozpuszcza się w substancjach niepolarnych (np. dichlorometanie)
- ▶ Absorbuje światło z zakresu bliskiego ultrafioletu
- ▶ Promieniowanie elektromagnetyczne z zakresu bliskiej podczerwieni i światła czerwonego absorbuje znacznie silniej niż tetrafenyloporfiryne (istotne przy terapii fotodynamicznej)

Widmo absorpcji TPPo i TPP

Fluorowanie tetrafenyloporficenu - R.2.4

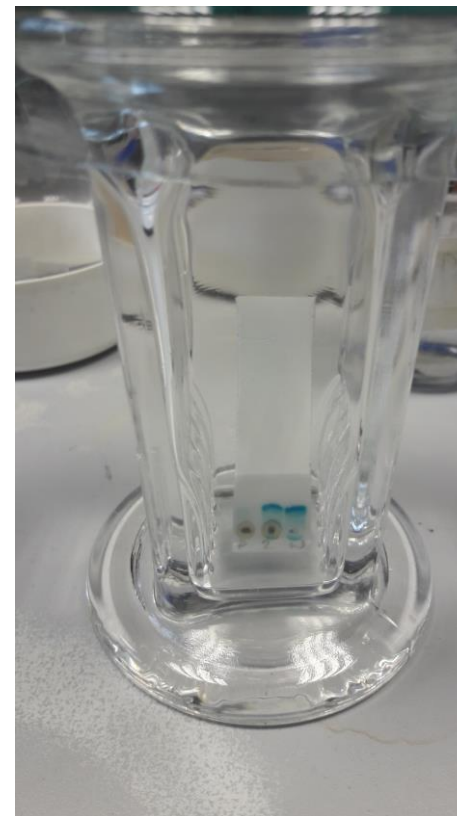
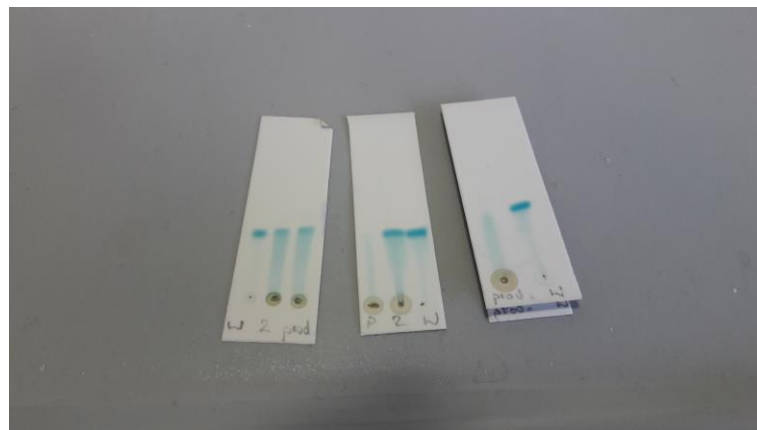
- 14 mg tetrafenyloporficenu
- 5 mg XeF₂
- CH₂Cl₂ anh.

- ▶ Rozpuszczenie 14 mg tetrafenyloporficenu w bezwodnym dichlorometanie
- ▶ Zaargonowanie mieszaniny
- ▶ Dodanie 5 mg difluorku ksenonu
- ▶ Kontrola przebiegu reakcji na płytce TLC
- ▶ Obróbka mieszaniny: przemycie wodą na rozdzielaczu, osuszenie warstwy organicznej bezw. Na₂SO₄, zatężenie na wyparce próżniowej

Reakcja nie zaszła pomimo nadmiaru XeF₂ względem ilości stechiometrycznej

Fluorowanie tetrafenyloporficynu - R.2.4

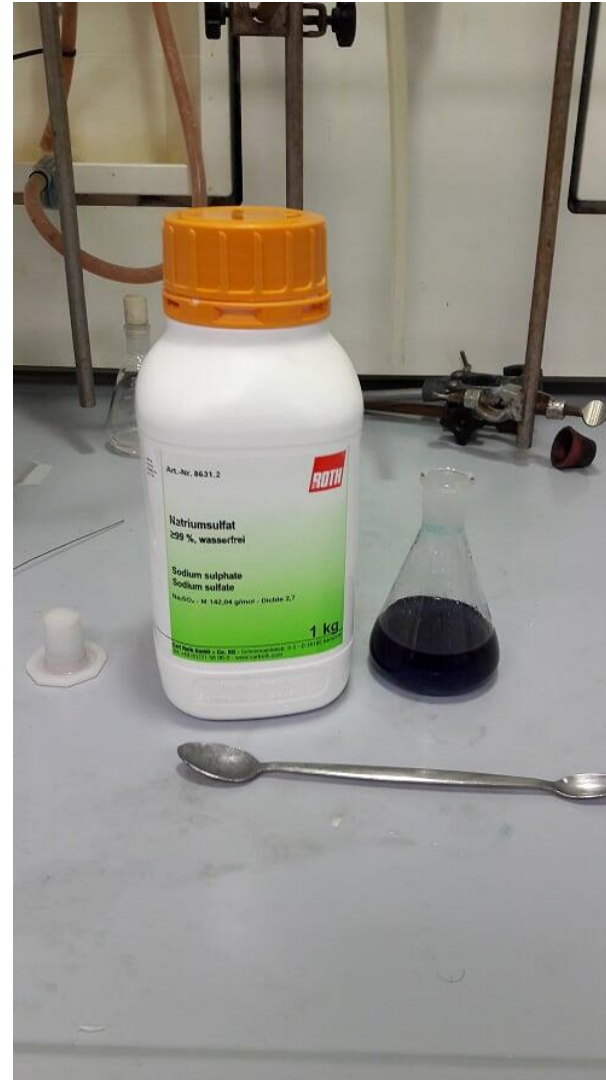
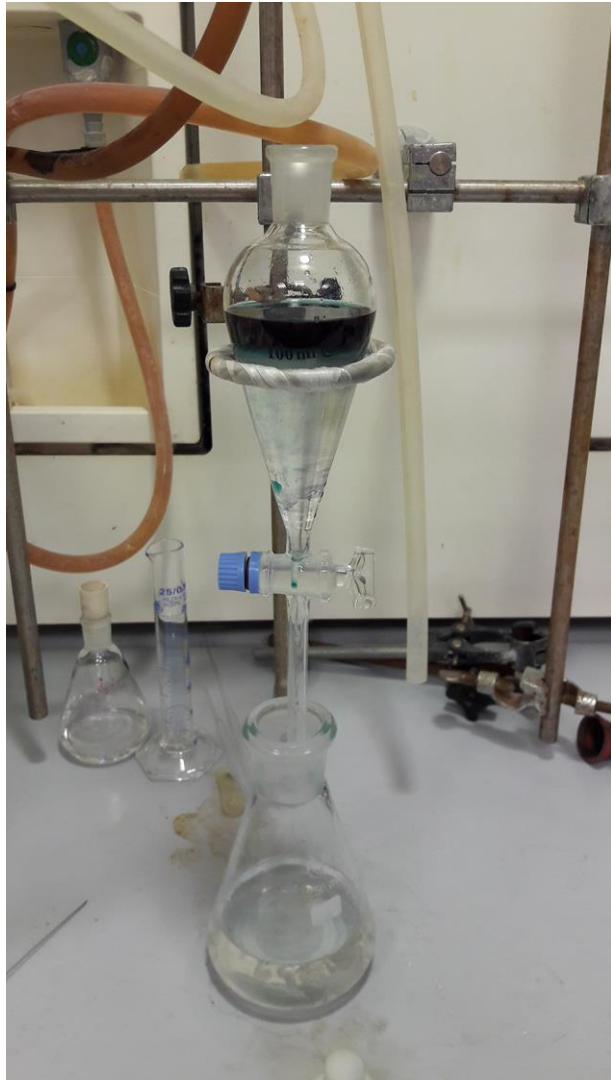
- 14 mg tetrafenyloporficynu
- 5 mg XeF₂
- CH₂Cl₂ anh.

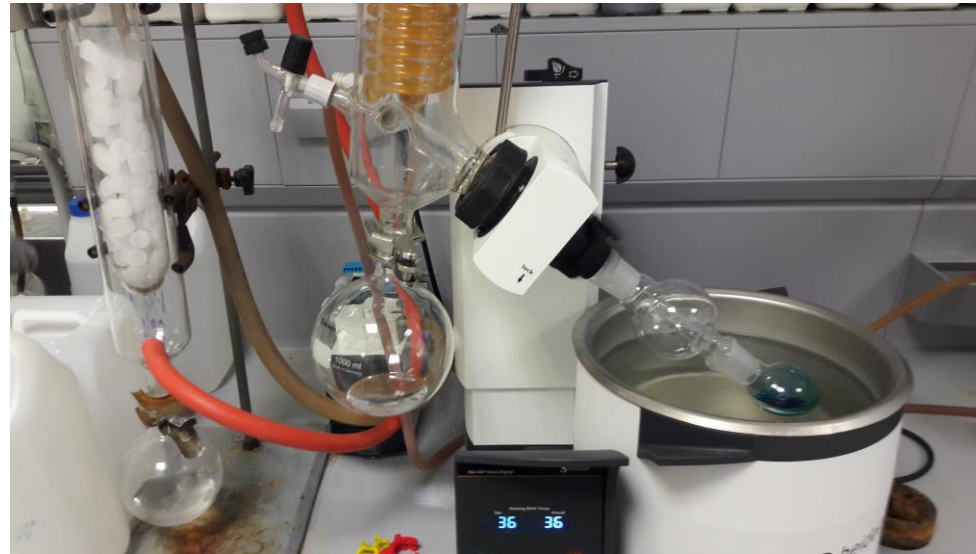
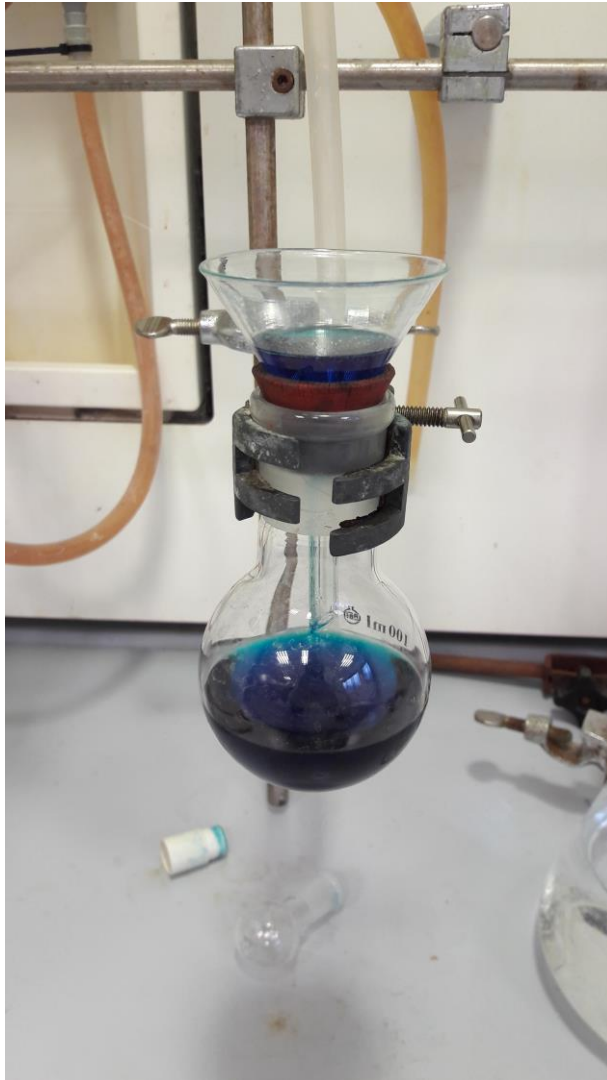
Fluorowanie tetrafenyloporficenu - R.2.4

- 14 mg tetrafenyloporficenu
- 5 mg XeF₂
- CH₂Cl₂ anh.

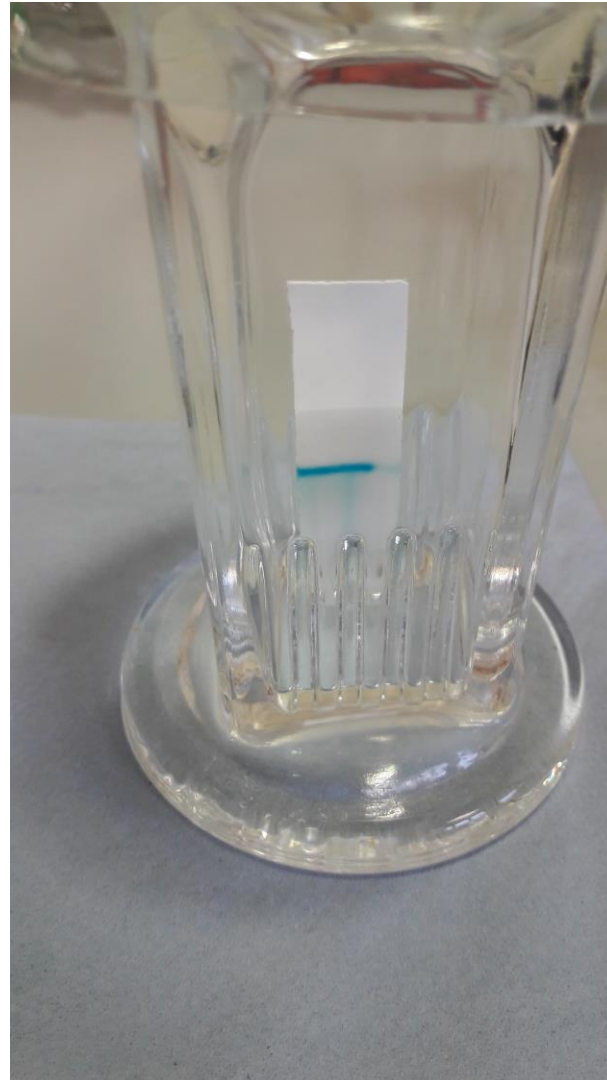
Fluorowanie tetrafenyloporficenu - R.2.4

- 14 mg tetrafenyloporficenu
- 5 mg XeF₂
- CH₂Cl₂ anh.

Fluorowanie tetrafenyloporficenu - R.2.4

- 14 mg tetrafenyloporficenu
- 5 mg XeF₂
- CH₂Cl₂ anh.

Nitrowanie tetrafenyloporficenu - R.2.5

- 14 mg tetrafenyloporficenu
- 0,2 ml azotynu t-butylu
- CH_2Cl_2 anh.

- ▶ Dodanie 0,2 ml azotynu t-butylu do r-ru zawierającego 14 mg tetrafenyloporficenu w dichlorometanie (po nieudanym fluorowaniu)
- ▶ Kontrola przebiegu reakcji na płytce TLC
- ▶ Obróbka mieszaniny: przemyć wodą na rozdzielaczu i osuszenie warstwy organicznej bezw. Na_2SO_4

W reakcji powstała mieszanina kilku produktów mono i dinitrowania

Nitrowanie tetrafenyloporficenu - R.2.5

- 14 mg tetrafenyloporficenu
- 0,2 ml azotynu t-butylu
- CH_2Cl_2 anh.

Podsumowanie

- ▶ **Tetrafenyloporfiryna - wydajność: 43%**
- ▶ **Tetrafenyloporficen - wydajność całkowita: 1,18%**
- ▶ Fluorowanie tetrafenyloporficenu - w badanych warunkach nie zachodzi
- ▶ Fluorowanie tetrafenyloporfiryny - w badanych warunkach zachodzi z powstaniem kilku produktów (wielopodstawionych)
- ▶ Nitrowanie tetrafenyloporficenu - w badanych warunkach zachodzi z powstaniem kilku produktów mono- i dinitro

Serdeczne podziękowania dla:

Dr. inż. Arkadiusza Listkowskiego

Dr inż. Agnieszki Gajewskiej

Prof. dr. hab. Jacka Waluka

Bibliografia

- ▶ https://en.wikipedia.org/wiki/McMurry_reaction
- ▶ <https://de.wikipedia.org/wiki/McMurry-Reaktion>
- ▶ https://es.wikipedia.org/wiki/Reacci%C3%B3n_de_McMurry
- ▶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Reakcja_Friedela-Craftsa
- ▶ https://en.wikipedia.org/wiki/Friedel%E2%80%93Crafts_reaction
- ▶ <https://de.wikipedia.org/wiki/Friedel-Crafts-Alkylierung>
- ▶ http://zcho.ch.pw.edu.pl/dyd_bio1b12.pdf
- ▶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Oxophilicity>
- ▶ <https://de.wikipedia.org/wiki/Pinakol>
- ▶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Deoxygenation>
- ▶ https://en.wikipedia.org/wiki/Protoporphyrin_IX
- ▶ https://en.wikipedia.org/wiki/Vitamin_B12
- ▶ https://en.wikipedia.org/wiki/Uroporphyrinogen_III
- ▶ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Bilirubina>
- ▶ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Turakoweryna>
- ▶ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Turacyna>
- ▶ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Chlorofila>
- ▶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Chlorin>
- ▶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Chlorophyll>
- ▶ <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D1%80%D0%B8%D0%BD>
- ▶ [https://en.wikipedia.org/wiki/Cofactor_\(biochemistry\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Cofactor_(biochemistry))
- ▶ <https://omlc.org/spectra/hemoglobin/>
- ▶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Heme>
- ▶ [https://pl.wikipedia.org/wiki/Hem_\(biochemia\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Hem_(biochemia))
- ▶ <https://animalphys4e.sinauer.com/boxex2401.html>
- ▶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Biliverdin>
- ▶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Bilirubin>
- ▶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Urobilin>
- ▶ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Urobilinogen>
- ▶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Stercobilin>
- ▶ <https://www.compoundchem.com/2018/03/28/egg-fluorescence/>
- ▶ <http://ichf.edu.pl/>
- ▶ <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C378633%2Cichf-pan-bada-tajemnice-tunelowania-atomow-wodoru.html>
- ▶ http://ichf.edu.pl/press/2010/12/index101221_PL.html
- ▶ <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C378633%2Cichf-pan-bada-tajemnice-tunelowania-atomow-wodoru.html>
- ▶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Tetraphenylporphyrin>
- ▶ https://www.researchgate.net/figure/Absorption-spectra-of-the-porphycenes-and-their-porphyrin-counterparts-a-TPPo-and-TPP_fig1_255745813
- ▶ https://www.researchgate.net/figure/The-six-possible-tautomers-of-9-ATPPo-named-according-to-Gil-et-al-10_fig4_51080068
- ▶ <https://de.wikipedia.org/wiki/Tunneleffekt>
- ▶ http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.baztech-article-BWAW-0007-0051/c/httpwww_wat_edu_plm000000biuletyndownload_phptable3bazaartykulowfielddodajpobierzkey1112.pdf